

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Manuale Parochorum, De Obligationibus, Functionibus Et Juribus Parochialibus

Engel, Ludwig

Salisbvrge, 1662

Pars III. De Juribus Parochialibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41598

P A R S III.

D E J U R I B U S P A R O -
c h i a l i b u s .

C A P U T I .

D E D E C I M I S .

§. I.

Quid sint, cui, & quomodo
solvantur Decimæ.

1. *Quid & quotuplices sint decimæ.*
2. *Decimæ quatenus sint Iuris divini.*
3. *Pro decimis Parochus habet inten-
tionem fundatam in Iure.*
4. *Declaratio c. 2. de restit. spol.*
5. *Monasterium circa Parochiam sibi
incorporatam censetur loco Parochi.*
6. *Cui Parocho solvenda sint decimæ.*
7. *Quid sint & cui debeantur decimæ
novalium.*

L 2

8. Lai-

8. *Licij habentes Ius decimandi ex Privilegio vel infundatione non possunt exigere decimas novalium.*
9. *Idem de Religiosis qui Ius decimandi à laicis acceperunt.*
10. *Resolvitur quæstio, an Ecclesiastici habentes Ius decimandi ex Privilegio possint petere decimas novalium.*
11. *Præscribens Ius decimandi regulariter non potest petere decimas novalium.*
12. *Fallit in certis casibus.*
13. *Parochus potest prohibere, ne decimæ separentur se vel suo nuncio absente.*
14. *An in solutione decimarum admittenda sit impensarum deductio.*
15. *De Iure decimæ sumptibus Parochianorum deferenda sunt in hereditate Parochorum, valet tamen consuetudo contraria.*
16. *Decimæ non solutæ an sequantur possessorem prædij.*
17. *Qualis actio competat contra terræ possessorem.*

Decimæ sunt pars decima fructuū
tam terræ, quàm aliarum rerum
Deo in recognitionem universalis do-
minij debita & ipsius ministris per-
solvenda. Sunt autem decimæ aliæ
prædiales, quæ ex fructibus prædiorum
debentur, ut de vino, frumento, oleo,
pomis, fœno, & similibus. Aliæ *per-
sonales*, quæ debentur ex lucro humanâ
potissimū industriâ quæsito, ut ex mer-
caturâ, militiâ, stipendijs, alijsque ne-
gotiationibus & obventionibus. ter-
tiū quoque genus decimarum nonnulli
constituunt, quas *mixtas*, appellant eò
quòd partim quantum ad productionē
naturæ de prædialibus, partim quan-
tum ad aecedentem industriam de
personalibus participant, & huiusmodi
censent esse *decimas animalium*, seu
ex fructu pecorum perceptas ut lanæ,
lactis, ovorum, &c. Sed magis placet,
istas decimas animalium ad *prædiales*
referre, tum quòd in Jure tantum duo
genera decimarum scilicet *prædialium*

& personalium exprimantur e. ad *postolica* 20. h. t. tum quod plus in illis natura, quam industria operetur etiam in frumento & vino magna hominum industria accedere debet & tamen nemo dixerit, decimas frumenti & vini personales esse.

Originem habere decimas ex *Juris divino* nullus ambigit, (si de *prædictis* loquamur, secus de *Personalibus* ut infra in *quæst.* 7. dicitur) ut videre est *Levit.* 24. *Num.* 18. & *Deut.* 14. An verò etiamnum hodie in *Novo Testamento* *Juris divini* sint; sicut allegeritur in *c. Parochianos.* 14. & *c. tuam* *libis* 37. h. t. inter antiquiores præsertim *DD.* gravis fuit concertatio, à qua *quæstio* principaliter dependet, an decimæ per consuetudinem, *Privilegium*, vel *Præscriptionem* parochianis terri possint. Sed omissis quæ pro & contra passim adducuntur hodiè magis receptum est, decimas eatenus esse *Juris divini*, in qua

tam deserviunt pro necessariâ sustentatione ministrorum Ecclesiæ, quia teste scripturâ, *dignus est operarius cibo suo Matth. 10.* & Apostolus 1. Cor. 9. dicit: *Dominus ordinavit, ut qui Evangelium annuntiant de Evangelio vivant, & qui Altari deserviunt de Altari vivant.* Vnde hoc respectu nec privilegio, nec consuetudine tolli posse, infra dicitur. Cæterum autem quòd præci è decima & non major, vel minor pars dari debeat, censeo unam esse de Legibus Cæremonialibus & Judicialibus, quæ per Legislatorem hominem, in novo Testamento acceptatæ obligant tantum ex Jure humano *arg. c. un. De Purif. post part. vid. Azor. Instit. mor. p. 1. lib. 7. c. 23.*

Decimæ Parocho propter Spirituale ministerium persolvendæ sunt, & ita quidem ad eum spectare censentur, ut si cum Monasterio, Clerico vel Laico, seu quocunq̃ue qui Parochus non est, super Decimis litiget, non cogatur

tur Jus suum probare, quia fundatam
 intentionem habet in Jure, ex quo
 præsumitur, quod decimæ ad ipsum
 pertineant, nisi Adversarij contrarium
 ostendant. *c. cum contingat. & c. cum*
 4 *in tua h. t.* imò quamvis aliàs spoliatus
 ante omnia restituendus, spoliatus ta-
 men à Parocho super decimis non re-
 stituitur, nisi plenè de Jure suo docue-
 rit. *c. 2. de restit. spol. in 6.* quod ta-
 men intelligo procedere in circum-
 stantijs casus *in. d. c. 2.* propositi, si
 nimirum spoliatus *aliquamdiu*, idest,
 modico tempore fuerit in possessione,
 & ita non tantùm contrà illius Jus de-
 cimandi sed etiam contra possessio-
 nem præsumatur. *arg. c. 3. de causa*
 5 *poss. & prop.* Quod si Parochia sit
 Monasterio incorporata, tunc quan-
 tùm ad decimas Monasterium cense-
 bitur loco Parochi, & tam contra Pa-
 rochianos, quàm etiam contrà Episc-
 opum & Vicarium curam exercen-
 tem fundatam intentionem habebit.
decim.

decis. Rot. apud Tambur. de Iur. Abb.
tom. 3. Decis. 102.

Quæri : autem 1. Cui Parocho sol- 6
 vendæ sint Decimæ si quis in una Pa-
 rochia Sacramenta percipiat, in alte-
 ra sua prædia sita habeat ?

Hæc quæstio deciditur *in c. ad A-*
postolica. 20. h. t. ubi Pont. respondet
 Decimas personales solvendas esse
 Parocho Sacramenta ministranti,
 quantum ad prædiales verò attenden-
 dam esse locorum consuetudinem.

Quid autem si nulla constans consue-
 tudo probari valeat, & propterea ad
 terminos Juris communis recurratur?
 R. de Jure esse probabilius, quòd De-
 cimæ prædiales illi Parocho, intra
 cujus Parochiam prædia sita sunt, per-
 solvi debeant, ne Parochiæ limites
 confundantur, & plurimæ lites sub-
 nascantur. *c. cum sint homines. 18. eod.*
tit.

Quær. 2. cui debeantur Decimæ 7
 Novalium ?

L 5

Sup.

7 Supponendum in primis Novale a-
 liquando sumi *proprie*, aliquando *im-*
proprie: *proprie* dicitur locus prius om-
 ninò sterilis ad culturam redactus v. g.
 si ex sylva extirpata, vel palude sic-
 catâ agri fiant; *improprie* autem
 in locum ante cultum novi fructus in-
 ferantur v. g. si ex vinea aut prato fiat
 ager vel econtrâ. his præmissis re-
 Novalia intra fines alicujus Parochiæ
 exurgant, Decimæ eorum debentur
 illi Parochiæ; si verò in loco nullius
 Parochiæ fiant. v. g. si sylva, quæ in-
 ter duas Parochias jacens pro utriusq;
 termino fuit assignata, ad culturam
 redigatur, Decimæ horum Novalium
 debentur Episcopo, quia ipse est Pare-
 chus loci qui proprium Parochum non
 habet. *c. quoniam 13. h. t.* Sed

Quæritur 3. an etiam Parocho de-
 beantur Decimæ Novalium si alius in-
 tra fines suæ Parochiæ Jus decimandi
 habeat ex privilegio vel infeudatio-
 ne? In hac quæstione duo quasi extra-
 con-

controversiam sunt. 1. quòd Privi-
legium vel infeudatio aut emphyteu-
sis de Decimis concessa *Laicis* non ex-
tendatur ad Novalia, quia talis con-
cessio tùm propter personam Laici
non implentis spirituale ministerium,
ob quod dantur Decimæ, tùm propter
præjudicium Parochialium Ecclesia-
rum, od osum & restringendum est.

c. tua. 25. in fin. de decim. 2. quòd

Religiosi, qui Decimas acquirunt cum
consensu Episcopi de manibus Laico-
rum justè detinentium *jux. c. cum*

Apostolica. 7. de his qua fiunt à Præl.

non possint ex translatione hujusluris

in se, Decimas Novalium petere, sicut

nec ipsi Laici potuissent, secundùm

vulgatas regulas, quòd nemo plùs Ju-
ris in alium transferre possit quàm

ipse habeat, & surrogatum sapiat na-
turam ejus, in cujus locum surroga-

tur. *c. 2. in fine. h. t. in. 6.*

At magna est dissensio, utrùm si

personis Ecclesiasticis, privilegium de-

deciman-

10

cimandi à S. Pontif. concessum sit, per
 tale Privilegium etiam Decimæ Nova-
 lium comprehendantur? Affirmati-
 vam cum gloss. & Abbate. *in c. ex par-
 te. 27. h. t. per tex ibidem* plerique ve-
 teres Canonistæ tenuerunt, ut refert
 Barb *in eod. c. ex parte. n. 1.* ita enim
 sonat tex *in d. c. ex parte. cum tibi quod
 majus est sit concessum, ut videlicet De-
 cimas de laboribus terræ Parochiarum
 tuarum cum integritate percipias: de
 Novalibus eas exigere satis potes; quia
 ubi majus conceditur, minus concessum
 videtur.* Econtra Recentiores existi-
 mant Privilegium decimandi etiam
Ecclesiasticis concessum non compre-
 hendere Decimas Novaliū. fundantur
 partim in cōmunib⁹ Juris regulis, quod
 Privilegia concernentia præjudicium
 tertij sint restringenda. *c. olim. de V. S.*
 item quod privilegia non extendantur
 ad futura tempore concessionis non
 extantia. *c. fin. de rescript.* partim verò
 in *c. 2. de decim. in 6.* ubi satis clare
 insinua-

in
 cin
 Pr
 ne
 cin
 cip
 lice
 ma
 ster
 roc
 13.
 120
 I
 mis
 Priv
 pla
 poss
 teno
 dim
 vel
 perij
 le Pr
 preh
 sent

insinuatur, quod Jus percipiendi Decimas Novalium debeat per speciale Privilegium concedi, & non contineatur in Jure percipiendi veteres decimas. textum autē *in d. c. ex parte accipiunt de casu, de quo loquitur, videlicet quod Prælati possit petere Decimas Novalium de Parochijs suo Monasterio incorporatis, in quibus loco Parochi est. Covar. res. lib. 2. c. 17. n. 13. Gutier. Canon. qq. lib. 2. c. 21 n. 120. Barb. in d. c. ex parte n. 6.*

Ego in hac difficultate dico, imprimis inspicienda esse verba & mentem Privilegij; nam si habeat verba ampla & favorabilia, ex quibus colligi possit, mentem privilegiantis se extendere etiam ad Novalia v g. *concedimus ut omnes & quascunq; decimas, vel omnem Decimationē talis territorij peripere possis, &c.* dicendum erit, tale Privilegium etiam Novalia comprehendere, sicut id ipsum secundæ sententiæ authores admittunt. *Gutier.*

L 7

d. l. 10.

d. l. n. 125. & fundamentum est in
d. c. ex parte ibi: ut Decimas cum in-
tegritate percipias, &c. Coeterum si
Privilegium sine huiusmodi verbis
prægnantibus tantum in forma com-
muni concessum sit, mihi utraque sen-
tentia videtur adeò probabilis, ut non
scirem alteram alteri præferre, nisi fa-
vor personæ litigantis aut aliæ con-
currentes circumstantiæ facerent al-
terutram præponderare. Quare si Pa-
rochus in hac quæstione concurreret
cum Monasterio, quod ipsum etiam
Sacramenta fidelibus dispensare so-
let, & idcirco magnum favorem me-
retur, Jusque decimandi esset in pa-
rocho districtu concessum, ita ut Parocho
sufficiens sustentatio relicta fuisset, ex-
stimarem primam sententiam pro
Monasterio fore præferendam, eam-
que confirmo *ex c. quia circa 22. de
Privil.* ubi remissio Decimarum Ep-
iscopaliū Monasterio indefinitè
facta extenditur etiam ad Decimas
posses-

22. de Privil. ubi remissio Decimarum Episcopaliū Monasterio indefinitè facta extenditur etiam ad Decimas posses-

possessionum futuri temporis, quas
scilicet Monachi primùm ex postfacto
acquirent; *tùm nihil*, inquit ibidem
Pontifex, *exceperit & potuerit exce-*
pisse, ac in beneficijs sit plenissima inter-
pretatio adhibenda: nec debeat una ea-
demq; substantia diverso Jure censeri.
quæ decisio & rationes Pontificis op-
timè adduci possunt contra rationes
pro secunda sententia adductis. neq;
tex in c. 2. h. t. in 6. adeò clarus est, quin
responderi possit, eum non loqui de
Privilegio à S. Pontif. concesso, sed si
Religiosi Decimas à Laicis accepe-
rint, sicut in fine declarari videtur, i-
tem si valdè grave præjudicium Pa-
rochorum vertatur. Sin autem Pa-
rochus concurreret cum singulari a-
liquâ personâ Ecclesiastica vel cum
Monasterio quidem, sed posset pro-
bare per amplitudinem Privilegij se
multùm gravatum & vix habere con-
gruam sustentationem, tali casu non
dubitarem alteram sententiam in Pa-
rochi favorem amplecti. **Quæ-**

Quær. 4. utrùm is, qui ex *prescriptione* habet Ius decimandi in aliena Parochia, possit decimas Novalium exigere? *R.* esse distinguendum inter Novalia improprie dicta, & Novalia proprie dicta. De Novalibus improprie dictis, quando scilicet vinea ager fit, &c. prescribens Decimas de novis fructibus petere poterit: quia absolute Ius decimandi in illo agro hactenus possedit, & prescripsit, *c. cum in tua. 30. h.t.* De Novalibus autem proprie dictis regulariter Decimas petere non poterit, sed ad Parochum pertinebunt: quia cum in loco Novalium ex defectu culturae & consequenter fructuum, nullam decimationem exercere potuerit, intrat regula, quod non censeatur plus prescriptum quam possessum, *c. cum contingit. 29. & ibi DD. h.t.*

Idem dicendum existimo, si ex praeto, in quo prescribens nullas Decimas foeni percepit, ager fiat. *Arg. tex. in d. c. cum*

d. c. cum contingat. Licet enim huiusmodi Novale forsā in rigore sit *improprie* tantū Novale, subest tamen respectu præscribentis ratio, quæ in Novalibus propriè dictis militat, quòd nimirū in tali loco nullum ius decimandi exercitum, possessum, & præscriptum sit.

Quæritur autem 5. utrūm præscribens nullo casu possit Decimas de Novalibus propriè dictis accipere? S. Pontifex *in d. c. cum contingat.* generaliter excipit casum, quo præscribens potest aliquam *rationabilem causam* allegare, ex qua demonstret Decimas Novalium ad se pertinere. Porro quænam sit talis *causa rationabilis* ibidem non exprimitur, sed DD. unam vel alteram enumerant. nimirum 1. si Decimæ præscriptæ sint intra limites certi prædij & ibi pars aliqua inculta ad culturam noviter redigatur, maximè si pars illa minor sit, quia una eademque res non debet diverso
Iure

Iure censeri, & major pars ordinariè
 erahit ad se minorem. 2. si ex loco in-
 culto præcribens Decimarum nomine
 aliquid saltem utilitatis prius percepe-
 rit. v. g. ex lignoglandibus, arundi-
 nibus, &c. *vid. Gutierrez. l. 2. c. 21. n.*
102. Gilken de præscript. p. 1 c. 6. n. 281.
 3. non dubita verim esse *causam ratio-*
nabilem, si præscribens præter ordina-
 rium Ius decimandi insuper præscrip-
 tionem Iuris percipiendi Decimas
 Novalium probare possit, demon-
 strando videlicet, quod hætenus de
 exurgentibus Novalibus semper sol-
 tus fuerit Decimas accipere.

Quæritur 6. an parochus possit in-
 hibere Parochianis, ne Decimas sepa-
 rent, nisi se vel suo nuntio præsentem
 113 *By. affirmativè arg. l. si suspecta. 29. de*
inoff. test. Spec. in tit. d. Decim. ad
fin. Covar. var. res. lib. 1. c. 17. n. 8. v.
octavo. imò tamen si de consuetudine
 contraria in aliquo loco Decimatio ab-
 sente Parocho vel in horreo fieri sole-

ret, si tamen Parochus posset probare, se multoties exinde defraudatum esse, justè peteret ab Episcopo istam consuetudinem declarari invalidam, ex eo quod sit damnosa Ecclesiae & occasionem peccato præbeat. *c. 1. de consue. sue.*

Quæritur 7. an Decimæ de integris fructibus, vel de ijs tantum, qui supersunt deductis impensis necessarijs solvi debeant? *R.* differentiam esse faciendam inter Decimas *prædiales* & *personales*. in illis nulla fit expensarum deductio, secus in istis *c. pastoralis de Decim.* rationem hujus differentiae communiter assignant, quòd Decimæ *prædiales* debeantur eo modo, quo fuerunt institutæ in veteri lege, in qua Deus non respexit ad Jus Civile futurum quatenus ex illo verbum *fructus* interpretandum sit, sed id verbum *fructus* intellexit naturaliter, prout in fundo crescunt, & Dei beneficio percipiuntur, At verò cum Deci-

imæ

mae personales debeantur ex sola lege Ecclesiae, nec ullum de illis in lege veteri sit praecipuum, merito effectum est, ut in illis Iure humano inventis, & post Ius Ciu. institutis, verbum *fructus* civiliter (id est, deductis impensis *l. fructus. 7. ff. soluto. Matrim.*) consideretur. *Barb. De Offic. Par. p. 1. c. 6. n. 181.*

15 Queritur 8. utrum Parochiani teneantur proprijs sumptibus deferre Decimas in horrea Parochorum? R. principaliter attendendas esse consuetudines locorum, & dioecesium, valent enim consuetudines, ut Decimae vel a Parocho asportentur, vel ab ipsis Parochianis deferantur. *Gutier. Can. qq. lib. 2. c. 21. n. 45.* abstrahendo autem a consuetudine, magis communiter sentiunt DD. de Iure obligari Parochianos, ut in horrea Parochi Decimas deferant, suis etiam proprijs sumptibus. *per tex. & gl. in c. revertimini. 65. 16. q. 1. Gutier. d. l.*

n. 43. Riccius in Praxi aurea p. 2. re-
sol. 244.

Quæritur 9. an Decimæ non solu- 61
tæ sequantur possessorem prædij? po-
ne, quòd venditor prædij longo tem-
pore non solverit Decimas, nunquid
Parochus possit illas decimas non so-
lutas ab emptore petere? R. affir-
mativè; ita tamen, ut emptor suum re-
gressum ad compensationem damni
propter evictas decimas contra ven-
ditorem habeat. Ratio desumitur ex
l. Imperatores 7. ff. de Publican. ubi
ita de vectigalibus & tributis consti-
tutum est, ut ad ea etiam *preteriti tem-*
poris solvenda possessores prædiorum
convenire possint, eo quòd ipsa præ-
dia potius, quàm personæ obligentur.
undè rectissimè argumentum ad De-
cimas deduci potest, tum quod Deci-
mæ (quæ etiam *tributa egentium a-*
nimarum dicuntur. *c. Decima, 66.*
16. q. 1.) & ante omnia tributa pro-
pter prærogativam dominij Genera-
lis

lis persolvendæ sunt. *c. cum non sit*
33. h. t. magis à prædio quàm perfo-
 nâ debeantur, sicut eâ de causâ etiam
 Iudæi Decimas prædiales solvere de-
 bent. *c. de terris. 16. ubi gl. in v. per-*
solvendas. h. t. & habens prædia in
 alia Parochiâ, quàm ubi percipit Sa-
 cramenta, in illâ ubi eadem prædia
 sita sunt, Decimas dare debet, ut su-
 pra. q. 1. dictum: tum quòd Decime
 sint *onus reale*, quod in quemcunque
 possessorem transit, atque si extant uti-
 li vindicatoria (præviâ actione ad ex-
 hibendū vel communi dividundo, si à
 reliquis fructib⁹ separatæ non sint) aut
 si non extant, utili conditione ex. d. l.
Imperatores, jūct c. 1. de novi. oper. nuntio
 peti possint *c. moderamine 23. ubi gl.*
in V. vindicent 16 q. 1. c. pastoralis 16
c. cum non sit x. h. t. atque hanc sen-
 tentiam cum multis antiquis tradit.
 Pan. in *c. cum homines 7. h. t. n. 6.*
 Riccius d. p. 2. resol. 57 ubi & illud
 notabile referunt ex Fed. de Senis.
 Confil.

Consil. 81. n. 2. Si Parochus vel Ecclesia propter Decimas malit venditorem, convenire quàm novum emptorem, qui fortè propter potentiam suam est difficilis conventionis, hoc esse ei concedendum, ne id quod in favorem Ecclesiæ est introductum, ut novum possessorem convenire possit, in ejus odium retorqueatur, dùm enim venditor prædium possedit, & fructus integros percepit, nata est contra eum, actio personalis, seu condictio ex Canone ad solvendas Decimas, quæ per venditionem prædij exspirasse non videtur.

§. II.

QUO FUNDAMENTO
alijs præter Parochum Ius decimandi competere possit.

1. Ecclesiastici acquirunt decimas ex Privilegio, incorporatione, prescriptione,

- tionem, & donatione laicorum.
2. Quid requiratur ad prescriptionem decimarum.
 3. Laici quamvis sint incapaces decimarum, possunt tamen aliquot modis eas habere.
 4. Prescriptione etiam immemoriali non potest Laicus Ius directum decimandi acquirere.
 5. Neq; etiam Consuetudine generali alicujus loci.
 6. Laici multi habent decimas cum periculo animarum suarum.
 7. Ex temporis immemorialitate praesumitur omni meliori modo pro decimis Laicorum.
 8. Quid interfit an laicus praescripserit decimas, vel an tantum ex praesumptione relinquatur in possessione.
 9. Praesumptiones praesumptionibus eliduntur.
 10. Ex immemorialitate non oritur praesumptio Iuris & de jure.
 11. Immemorialitas etiam tunc est quando

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

20.

21.

Quando non constat deinitio possess-
sionis, licet constet de contrario,

12. An tempus immemoriale debeat
100. annos excedere.

13. Ex sententia affirmativa sequuntur
2. inconuenientia.

14. Negativa probatur.

15. notabilis limitatio in causâ decima-
rum.

16. Prohibitio Concily Lat: potest con-
suetudine abrogari.

17. Illa prohibitio videtur tantum pro-
cedere in infundatione perpetua.

18. Ex consuetudine potest valere, ut
unus laicus Ius utile in alium alic-
net.

19. Obligationi præstandi seruitia feu-
dalia, & canonem Emphyteuticam
potest præscribi.

20. Ius utile potest quidem præscribi
contra laicos sed non contra Eccle-
siam.

21. Præscriptio non procedit contra pro-
hibitionem Iuris publici.

M

22 Dif.

22. *Differentia, cur magis res Ecclesie immobiles praescribi possint, quam Jus utile decimandi.*

QUAMVIS regulariter omnes Decimae ad Parochum spectare censeantur, sunt tamen de Jure aliqui modi prodicti, quibus Jus decimandi ad alios non solum Ecclesiasticos sed etiam Laicos transferri potest.

1 Enim verò *Ecclesiastici* ex privilegio Papali, per incorporationem Parochiarum Monasterijs aut Canonici-
catibus factam, & per praescriptionem Decimas acquirunt. Item Laici, qui justè habent Decimas, possunt eas alteri Ecclesiae quam suae Parochiali, maximè verò cuidam Monasterio solius Episcopi accedente consensu donare *c. cum Apostolica 7. de his quae fiunt à Prel.*

2 Circa praescriptionem Decimarum notandum est, quòd allegans praescriptionem contra Parochum debeat vel tempus immemoriale, vel saltem 40. anno-

annorum cum titulo probare, propter præsumptionem Juris quæ militat pro Parocho & contra præscribentem: *c. 1. de præscript. in 6. junct. c. 2. De restit. spol.* Idem dicendum circa Parochias Monasterijs pleno Jure incorporatas, ita ut Decimæ earum non nisi 40 annis cum titulo contra Monasterium præscribantur, quia per incorporationem, Monasterium habetur loco Parochi: *Decisio Rotæ apud Tamb. De Jure Abb. tom. 3. dec. 120. n. 11.* Quod si autem præscriptio allegetur contra aliam Ecclesiam, cui tantum ex privilegio vel etiam præscriptione Decimæ competebant, sufficet posse probare possessionem bona fide per 40 annos continuatam *d. c. 1.* imò contra Clericum privatum vel Laicum 10. anni inter præsentem & 20. inter absentes cum titulo & sine titulo 30. sufficient. quia hic nec præsumptio Juris adest, nec favor Ecclesiæ, ob quem quadragenaria præscriptio re-

M 2.

qui.

quiratur. *Pet. Rebus, in tract. sing. de Decim. q. 13. n. 100.*

Laici quidem de Jure omnes sunt incapaces Juris decimandi, tanquam spiritualis & propter spirituale Ministerium competentis *c. causam 7. de prescript. & c. quamvis. 17. h. t.* Nilominus 1. ex privilegio Papali Jus decimandi acquirere possunt: quia non excedit vires Papæ, Laicum ad Jus spirituale habilitare & secundum quid Clericis æquiparare, sicut defacto ad Jus patronatus, quod spirituale est, omnes Laici habilitati sunt. 2. ante Concilium Lateranense, quod probabiliter fuit habitum Anno salutis 1179 Laici poterant Jus decimandi ab Ecclesia in feudum vel Emphyteusim accipere, quia tunc tantum acquirabant Jus utile & temporale non directum & spirituale, per dictum verò concilium Lat. id prohibitum est *c. 16. q. 7.* Si tamen alicujus Majoris ante concilium Decimas in feudum

accepissent, is etiamnum hodie eas
rectè retinere posset. *arg. c. 2. §. sanè*

De Decim. in 6. 3 per contractum

locationis aut ususfructus etiam Laici
Decimas habere possunt, quia tunc
nihil de dominio Iuris spiritualis in il-
los, sed tantùm commoditas quædam
percipiendi Decimas, non tanquam
sibi sed Parocho debitas transfertur.

4. Quædam Decimæ sunt merè profanæ
& Laicales quas olim Domini suis præ-
dijs deindè subditis in ususfructum
feudum vel Emphyteusim datis tan-
quam loco tributi, pensionis annuæ,
vel Canonis imponebant. *Greg. Tho-
los in Syntagm. Iuris. lib. 2. c. 20.* quo
etiam referri posse videtur illa portio
vini quæ ex quibusdam vineis, præ-
sertim in Austria exigitur, & vulgo
Bergrecht appellatur.

Præscriptione autem etiam imme-
moriæ li ex communi DD. opinione
laicus Decimas, quoad titulum domi-
nij *directi* acquirere non potest, quia
est

4

est

est incapax possessionis, sine qua non
 currit præscriptio, *c. causam. 7. De
 præscript.* Undè non obstat, quod à
 quibusdam in contrarium opponitur,
 videl. quidquid per privilegium ac-
 quiri potest, id etiam possit per præ-
 scriptionem immemoriam, quam
 constat habere vim privilegij *per tex.
 & gl. in c. super quibusdam De V. S.*
 atqui Ius decimandi Laicus per privi-
 legium acquirere potest, ut dictum
 ergo, &c. nam negandum est suppo-
 situm, quod ex persona Laici detur
 immemorialis Decimarum præscrip-
 tio; datur quidem immemorialis de-
 tentio, quæ facti est, sed ex defectu pos-
 sessionis & propter Iuris resistentiam,
 non datur immemorialis *præscriptio.*

5 Similiter nec consuetudine gene-
 rali alicujus Provinciæ introduci po-
 test, ut Laici possim Decimas Iure Do-
 minij directi sibi vindicent, quia im-
 primis hæc consuetudo foret irratio-
 nabilis, ut Laici sine omni causa id ha-
 beant

beant, quod Deo & Ministris ejus in recognitionem universalis Domini & propter spirituales labores debetur; deinde hæc consuetudo damnificaret Ecclesias, eas Decimis privando, merito proinde invalidata intelligeretur. *in c. 1. De consuetud.* Notanter autem hæcenus loquor de Iure *directo* decimandi, nam quid dicendum sit de Iure *utili*, paulò inferiùs ad finem hujus § exponam.

Grandis igitur est difficultas quomodo defendendi sint Laici, qui passim in nostris partibus Decimas non ex titulo ususfructus, vel locationis, sed Iure proprietatis sibi vendicant, nec Privilegium Papale, nec infeudationem ante Concilium Lat. factam ostendere possunt, nescitur tamen quo Iure vel titulo primitùs acceperint?

Vereor, ne multi Laici cum animarum suarum periculo Decimas detineant. *jux. t. in c. prohibemus. h. t.* quando experientia constat, à tempo-

re, quo hæreses ordinem & tranquillitatem Ecclesiæ turbârunt, eò temeritatis perventum esse, quod præsertim Patroni & Advocati Ecclesiarum Iura & redditus Ecclesiasticos, quælibet liberè in suam utilitatem convertant. Parochos & Beneficiatos etiam non requisito Episcopo, & nescio quibus cû illicitis pactis instituunt, destituuntque. Quare optandum foret magno perè, ut quidam Laici saltem opulentiores ad eligendam viam tutiorem & exonerandam suam, aut suorum Majorum conscientiam induci possent, ut Decimas aliæque Iura Ecclesiæ Parochialibus restituerent. verum quia prædicti excessus non sunt de omnibus Laicis præsumendi, & satis colligitur ex Iure & DD. olim non fuisse infrequens, quod Laicis vel ob merita sua in Ecclesiam, vel ob ipsius Ecclesiæ utilitatem Decimæ ex privilegio aut per contractum feudalem concederentur: idcirco in proposita

qua

quæstione duos casus principales distinguo.

I. An Laici habeant decimas à tanto tempore, ut nec de *initio* nec de *contrario* constet?

II. An habeant Decimas à tanto tempore, ut de *initio* possessionis quidem non constet, constet autem de *contrario* v. g. ex libris antiquis vel instrumentis authenticis, ex quibus ostenditur, quòd Decimæ ante annos 100. vel 200. adhuc pleno Iure penes Ecclesiam fuerint?

Quod attinet ad primum casum, dico, quamvis Laicus Decimas præscribere etiam tempore immemoriali non possit, operatur tamen hæc immemorialitas temporis, quòd ex ea præsumatur antecessores Laici omni meliori modo sive deindè per privilegium, sive per infeudationem ante Conc. Lat. decimas acquisivisse. arg. c. *super quibusdam de V. S. c. 1. de prescript.* in 6. l. *hoc Iure. §. ductus a-*

M s.

que;

qua. ff. de aq. quot & aestiv. Pulchre
ad propositum loquitur Gilken. de
prescript. p. 3. c. 8. n. 23. Quamvis,
inquit 100. imò 1000. annorum,
possessio, ubi de non iusto primordio
constat, non minuat possessionis cau-
sam, cum in persona possessoris &
Majorum & Authorum ipsius tale ius
coalescere non potuerit. c. causam de
prescript. tamen ex quo de hujusmo-
di exordio non constet, & talis res sit,
quæ ex causa Laico acquiri possit, ex-
istimandum est, quod cum tot anno-
rum intervallo nemo ipsi quaestionem
moverit, justam quoque initij ratio-
nem fuisse. Cum enim tam varij
sint casus, ex quibus instrumenta inter-
cidere, vel interverti possint, videl.
incendium, furtum, injuria concer-
pentium, vetustas ipsa omnia paula-
tim hauriens, infirmitas memoria
ignorantium, quo loco quid positum
aut conditum sit, fiducia sui iuris ex
tam longa & inconcussa possessione,
non

non debet Ecclesia in tot humanæ conditionis casibus occasionem quem ex inopinato casu, suo Iure evertendi aucupari, cuius fortè Majores propter optima in Ecclesiam merita Decimas quasi pro recompensatione acquisiverunt, quo etiam referri possunt quæ infra. n. 18. dicentur.

Sed, inquires, quid interest an Laicus præscripserit Decimas, vel an in illorū possessione & perceptione relinquatur? R. Differentiam jam satis insinuatam esse, si enim ponatur Laicum præscripsisse Decimas, acquisivit Dominium Juris, & id retinebit, tametsi aliquando post completam præscriptionem emergat titulus & initium inhabile, quia impofterum non amplius possidet Decimas ex primo illo titulo sed ex Iure præscriptionis. Sin autem Laicus tantum ex præsumptione boni tituli, quæ oritur ex immemorialitate temporis relinquatur in possessione privabitur hac possessione, si

per Parochum de vitioso initio con-
 victus fuerit. *Felin. in c. accedentes. n.*
6. & in c. cum ex officio. n. 13. de pra-
script. Non obstat quòd dicit Vascq.
illust. Controv. p. 1. lib. 2. c. 81. n. 12.
& 15. licet constet de uno titulo inha-
 bili, nihilominus ex diuturnitate tem-
 poris de alio meliori expostfactio su-
 perveniente praesumendum esse: eo
 quòd ex antiquitate temporis factum
 non tantum unum, sed etiam plura,
 si necessaria sint, praesumantur. Non
 obstat, inquã, utut enim hoc fortè pro-
 cedat in alijs causis, in quib? Successo-
 res saltè mediati in bona fide existen-
 tes per longissimũ tempus praescribere
 possunt, tametsi Antecessores eorum
 fuerint in mala fide *Fachin. lib. 8. Con-*
trov. c. 27. vers. nec obstant. Cov. de
praescript. p. 2. §. 9. n. 7. secus tamen
 est in in causa decimarum, in qua nul-
 la praescriptio Laicum juvare potest.
 Propterea quando Parochus probat
 vitiosum initium possessionis, habet

triplicem fortissimam præsumptionem pro se, unam ex incapacitate Laici, alteram ex Jure ipso, quo omnes Decimæ ad Parochum spectare censentur. *c. 2. de restit. spol.* tertiam ex demonstratione vitiosi initij in possessione Laici, dùm econtrà Laicus solum & unam præsumptionem ex immemorialitate temporis prætereundere potest: notorium est autem, unam præsumptionem alijs præsumptionibus pluribus & fortioribus penitus elidi ac eneruari *arg. c. in. nostra. 4. De procurat. L. Divus. 7. de in integ. restit.* Neque verum est, quòd quidam con-¹⁰tendunt, ex immemorialitate temporis oriri præsumptionem Juris & de Jure, contra quam non admittatur probatio in contrarium. Etenim nulla est præsumptio Juris & de Jure, nisi quæ expressè in aliquo Canone vel lege contineatur, quod de immemorialitate temporis non reperimus, eamque ob causam contrà probatam im-

memorialitatem admittendas esse
 probationes de vitioso initio rectè do-
 cent Arnold. Rath. *tract. de usucap. c.*
5. assert 47. n. 2. & 3. Henr. Canis.
de Decimis cap. 9. in fin. Fachin. *Con-*
trou. lib. 8. c. 33.

In altero casu principali tota diffi-
 cultas dependet ab eo, an dicatur tem-
 pus immemoriale, quando quidem
 non constat quo initio cæperit posses-
 sio, constat autem de contrario, quod
 scil. ante tot & tot annos necdum ap-
 pud antecessores moderni possessoris
 fuerit. Nam si dici debeat tempus im-
 memoriale, de cuius initio non con-
 stat, habebit Laicus præsumptionem
 Juris ex immemorialitate temporis
 pro se, & relinquendus erit in posses-
 sione Decimarum, usque dum Paro-
 chus vitiosum initium ostendat. Sa-
 nè hæc quæstio non tantum vix apud
 aliquem authorem in terminis repe-
 ritur, sed à plerisque confunditur &
 nulla inter *contrarium & initium* di-

finctio adhibetur. ut per gl. in c. 1. in
 v. memoria de prescript. in 6. Ma-
 scard. de probat. vol. 2. Concl. 1042. imò
 in d. c. 1. expressè dicitur illa imme-
 morialis præscriptio, *cujus contrarij
 memoria non existit.* Verùm frequen- II
 tius DD. supponunt rectè dici posses-
 sionem imemoriam, quamvis con-
 stet, quòd aliquando contrarium
 fuerit, dummodo de initio præsentis
 possessionis non constet. Graveta. de
 antiq. temp. p. 4. sect. absolutis differen-
 tijs. omnium clarissimè. Molina de I.
 & I. tract. 2. disp. 76. n. 3. facit tex in c.
 super quibusdam. De V. S. ibi. ex anti-
 qua consuetudine a tempore cuius non
 extat memoria & in L. 3. S. ductus aq.
 ff. de aqua quot. cuius origo memoriam
 excessit, iure constituti loco habetur.
 Doctores autem & textus supra relati
 optimè cum hac opinione conciliari
 videntur, per illum modum loquendi
 quo utitur Menoch. De arbit. Ind. lib.
 2. Cent. 1. casu 43. n. 2. Nimirum,
 quòd

quòd illud dicatur tempus immemoriale *cujus initij memoria non est in contrarium* bonus tex. in c. 1. de con-

72 *suet. in 6.* Nova est disputatio, an sit immemorialis possessio, quam constat infra 100. annos cœpisse, nescitur autem, quando? adeoque an tempus immemoriale necessario debeat 100. annos excedere?

Affirmant Card. in c. *si diligenti de prescript.* Molina, d. *disp 76. n. 2. Cor de prescript. p. 2. §. 3. sub. n. 9.* Sed si istorum DD. argumenta perpendam, parum me persuadent. etenim quòd ita inferant: centenaria prescriptio requirit titulum *c. si diligenti. in fin. De prescript.* ergo immemorialis, quæ titulum non requirit, debet esse major centenariâ, rectè negari potest consequentia, quia quòd in centenaria requiratur titulus, hoc ipsum in specialem favorem Ecclesiæ Romanæ constitutum est, ne tam facilè per prescriptionem damnificetur. unde quòd

addit Molina, præscriptionem immemorialem esse magis privilegiatã, quam centenariam, verùm est respectu præscribentis, non verò respectu ejus contra quem præscribitur. Deinde ex hac sententia videntur sequi duo inconvenientia nõ exigua. 1. quod favorabiliores essent partes illius, qui titulum non habet, quã qui habet, contra nota Iura, ex quibus semper minori spatio temporis indiget, qui titulum habet, quam qui non habet. *c. 1. de prescript. in 6.* nam qui in præscriptione contra Ecclesiam Romanam, vellet se in titulo fundare, deberet necessario probare possessionem continuatam per 100. annos, quia minor contra Ecclesiam Romanam non admittitur, & immemorialis, hoc casu propter extantiam tituli & ostensionem initij deficeret. sin autem dissimulato titulo vellet probare immemorialem, id facili negotio efficere posset, si (quod etiam DD, cc. concedunt)

13

dunt) testes de possessione per 40. annos produceret, & qui de cœtero non audiverint de initio ex quo satis apparet, quòd melior foret præscriptis contra Romanam Ecclesiam conditio, si titulum non haberet, quam si haberet. Hinc 2. continuò sequitur alterum inconueniens, quòd mirum hoc modo facillimè eluderetur privilegium Romanæ Ecclesiæ concessum, cum quilibet vel parum astitus nunquam se in titulo, sed ob facilitatem probationis semper in immemoriali fundaret.

14 Quare in hac difficultate Ego breviter sic dicendum arbitror quòd in illis causis, in quibus præscriptio 40. annorum cum titulo procedit, probabilius sit, ex nullo Iure evinci, quin etiam infrà 100. annos ad effectum, quòd aliquis non teneatur probare titulum, detur immemorialis possessio si testes saltem per 40. annos testentur de visu proprio, quòd semper viderint

rint rem in hoc statu fuisse, & de cate-
ro audiverint de initio: quia tunc suf-
ficienter probatum est, quod *origo me-*
moriæ excesserit, prout id solum ad
immemorialem possessionem requi-
ritur *in c. l. 3. § ductus aquæ, de aqua*
quotid. & est. & quia de Jure Civili
in præscriptione 30. vel 40. annorum
absolutè non requiritur titulus. *l. sicut*
& l. omnes. C. de præscript. 30. anno-
rum. De Jure vero Canonico per quan-
dam correctionem sit introductum, ut
in præscriptione 40. annorum requi-
ratur titulus, ubi Jus resistit præscriben-
ti. *c. 1. de præscript. in 6.* videtur om-
nino congruum, ut hæc correctio
strictè accipiatur. *l. Sancimus C. de*
appell. & non extendatur ad eum ca-
sum, quo aliquis per famam & testes
potest probare possessionem 40. años
longius excessisse, & ita quidem, ut
initi memoria non existat, quamvis
fortè 100. anni elapsi non sint. atque
hujus opinionis (ex alijs tamen fun-
damentis)

damentis) etiam est Cravetta de
tiq. temp p. 4. sect. absolutis differentiis
n. 2. cum gl. in c. cum nobis. v. con-
tum. de prescript. Et Alexandro
pud eundem Crav. n. 4. citato.

- 15 Interim tamen quia in causa De
 cimarum non est locus præscriptionis
 sed solum ex præsumptione procedi-
 tur, ut jam sæpius repetitum; ideo
 benter concesserim, quando constet
 possessionem infra 100. annos cepisse
 se, nescitur autem quando, posse
 les circumstantias & conjecturas con-
 currere, ex quibus præsumptio tempo-
 ris antiqui elidatur & pro Parochia
 (qui aliundè jam præsumptionem
 Iuris pro se obtinet) sufficienter probetur,
 Laicum malam possidendi causam
 habere, nisi de legitimo titulo
 docuerit. v. g. si constet possessionem
 nem multum infra 100. annos cepisse
 se; antecessores Laici fuisse potentes
 hæ-
 rial
 tem
 Lai
 vel
 at?
 lij,
 cim
 tur
 obf
 snet
 fin.
 seque
 tur
 cim
 aut
 me
 cat
 Cor
 cipi
 &

hæreticos; si testes super immemoriali producti variant, &c.

Postremò quæri potest, utrum saltem circa Ius utile decimandi, cujus Laicus non est incapax, consuetudo vel præscriptio aliquid operari valeat? R. Cùm canon Later. Conci-
 16
 lij, quo prohibetur, ne Laici de Decimis infeudentur, non sit Iuris naturalis aut divini, nihil putarem obstare, quin per contrariam consuetudinem abrogari possit. *arg. c. fin. de consuet. l. de quibus. cum seqq. ff. de L. L.* hand enim videtur irrationabile, quod Laicis Decimæ in feudum concedantur cum authoritate Episcopi, si id ipsorum merita vel Ecclesiæ utilitas exposcat. Deindè illam prohibitionem
 17
 Concilij plurimi D. D. tantùm accipiunt de infeudatione perpetua & in heredes transitoriâ, vndè
 cum

undè cum correctiones Iuriū non sint
 extendendæ. *l. sancimus. C. de appell.*
 existimant, etiamnum hodie possunt
 per Episcopum aliumve Ecclesiæ Prae-
 latum Decimas alicui Laico ex iustitia
 causa & cum ordinaria Iuris solenni-
 tate ad tempus vitæ vel aliud longum
 tempus in feudum vel Emphyteusimam
 concedi *gl. & Abb. in c. quamvis. de
 Decimis. Cov. var. res. lib. 1. c. 17. n. 189. 2.*
 quamvis inter DD. contro-
 vertatur in *c. prohibemus. h. t.* utrum
 Ius utile per unum Laicum acqui-
 situm in alium rectè alienetur: nihilo-
 minus per consuetudinem tales alie-
 nationes convalidari posse, quia in
 Iure dubio optima legum interpretatio
 consuetudo. *l. si. de interpretatione. 33.
 de LL.* & hinc non dubito, quia
 multæ Decimæ ante Concil. Later. ab
 Ecclesijs per modum feudi vel Emphy-
 teusis separatae sint, quæ etiamnum
 hodie apud Laicos manent non quod
 dem semper Iure hereditario, sed per
 div-

diversas venditiones & alienationes
 bonorum ad eos devolutæ, licet au-
 tem Laici, qui hujusmodi Decimas 19
 possident, nulla pro ijs servitia secun-
 dum naturam Feudorum Ecclesiæ
 præstent, non tamen statim evincitur
 quòd tales Decimæ ab initio non fue-
 rint per modum Iuris utilis conces-
 sæ, nam præstatio servitiorum non
 est substantiale, sed tantum naturale
 contractus feudalis, undè pacto &
 consequenter etiam præscriptione illa
 obligatio tolli potest, quemadmodum
 dari *feudum Francum*, in quo nulla
 servitia præstantur, nemo est, qui ig-
 noret: Item quòd obligationi præ-
 standi annum canonem præscribi
 possit per Emphyteutam, dicitur infe-
 rrius in §. 3. sub n. 7. R. 3. hodie stan-
 te prohibitione concilij Later. posse
 quidem Laicum contra alium Laicum
 ante Concilium infeudatum Ius utile 20
 præscribere, contra Ecclesiam autem
 post Concilium non posse, vel enim
 sciret

sciret post Concilium non licere habere Decimas in feudum ab Ecclesia vel ignoraret : Si prius, foret in mala fide vera, si posterius esset in mala fide ficta, seu in ignorantia iuris non prodest acquirere volentibus. *Iuris. 7. ff. de Iuris & fact. ignor. nunquam. 31. in pr ff. de usucap.*

Sed ais, posse contingere, ut aliquis sciat, non licere dare feudum Decimarum Laicis post Concilium, & tamen sit in bona fide, si nimirum ipse & eius antecessores tempore immemoriali Decimas ex titulo feudi possederint. R. si in hac immemoriali possessione non constet ab initio, omni meliori modo presumendum esse, Laici majores forte per privilegio & dispensatione specialitate feudum accepisse. sin autem Parochus docere possit, quod tantum per privatas conventiones inter suos & Laici antecessores (quamvis Episcopi auctoritate accedente) feudum datum

datum sit, quantocunq̄ue etiam
tempore non erit præscriptum, sicut
enim pactis privatorum Juri publico
derogari non potest, ita nec contra-
veniri prohibitioni Legis communis
publicam utilitatem concernentis per
privatorum & particularium homi-
num præscriptionem. Cui non ob-
stat, quòd res temporales Ecclesiæ im-
mobiles vel mobiles pretiosæ alienari
prohibitæ nihilominus præscribi pos-
sint. *Riccini in praxi aureâ p. 1.*
res. 32. nam diversitatis ratio est ista,
quod res Ecclesiæ temporales non pro-
hibeantur absolute devenire in manus
Laicorum, sed tantùm sine solennitati-
bus, quas cursus temporis, & bonæ
fidei possessio per 40. annos continu-
ata supplere videtur. Sed circâ De-
cimas absoluta est prohibitio ne per
viam etiam Juri utilis ad Laicos
quibusvis cum solennitatibus
transferantur.

N. S. 3. Qua-

§. III.

QUALITER DETUR
immunitas à solvendis
Decimis.

1. An & qualiter detur immunitas à solvendis decimis.
2. Religiosi vi Iuris communis non solvunt decimas de animalibus & mineralibus.
3. Multi ordines sunt adhuc amplius Privilegiati.
4. An habentes Communicationem Privilegiorum, communicent Privilegium immunitatis à solvendis decimis.
5. Consuetudine etiam datur immunitas, sed regulariter tantum in memoriali.
6. Prescriptione etiam Laici immunitatem acquirere possunt.
7. An prestationibus annuis praescriptum possit, & quis sit sensus L. cum...

fini § fin. C. de prescript. 30 annor.

8. Quanto tempore prescribatur immunitas.

9. à restitutione decimarum ante completam prescriptionem non excusat consumptio bonâ fide facta, aut triennalis possessio.

10. Ecclesia habet dominium in decimis nondum solutis in sui favorem, non verò in sui præjudicium.

11. pupillus mutuans aut solvens manet dominus pecunie, quamdiu dominium sibi est utile.

12. Clericus minorennis in beneficialibus habetur pro Majorennis, ut possit agere in Iudicio, non verò ut careat auxilio restitutionis in integrum.

13. Immunitas per contractum potest acquiri gratis, vel pro alia re spirituali.

14. Conciliatio c. statuimus. & c. veniens. de transact.

15. Abbates possunt dare consensum in

N 2

alis.

alienatione rerum ad suas Parochias pertinentium.

16. *Quo sensu pro re temporali possit acquiri immunitas.*

17. *Pauperes an sint immunes à solutione Decimarum.*

I Non defuerunt ex antiquioribus præsertim DD. existimantes neminem posse à solutione Decimarum eximi, eo moti argumento, quòd Decimæ sint Juris divini & consequenter per humanas inventiones non remissibiles. Verùm hanc sententiam cum communiore ita limitandam censeo, ut exemptio à solutione Decimarum dari non possit, si per eam congrua sustentatio Parochorum dimeretur, etenim Decimas non aliter esse Juris Divini, quam in quantum ad sustentationem Clericorum necessariae sunt, jam supra in §. I. explicavimus. Quare si Parochus aliunde sufficientes redditus habeat, vel ex decimis aliquorum tantum Parochia

Parochianorum congruè sustentetur, rectè
dari exemptionem seu immunitatem
à solvendis Decimis per *privilegiū Pon-*
tificium, *consuetudinem*, *prescriptio-*
nem aut contractum.

2

Per *Privilegiū* idque clausum in cor-
pore Ju. omnes Religiosi & alia pia lo-
ca exempta sunt, quo minùs de anima-
libus, quæ nutriunt, item hortis & No-
valib⁹, quæ proprijs manib⁹ aut sump-
tib⁹ excolunt, decimas dare teneantur,
c. ex parte 10. h. t. Novaliū autem no-
minè intelliguntur illæ terræ noviter
per Religiosos ad culturā redactæ, de
quarū cultura non extat memoria, &
ex quib⁹ prius Parochus nullas vel exi-
guas Decimas percipiebat *c. fin. de Pri-*
vil. c. 6. quid per Novale. 21. De V. S.

Coeterū extra corpus Juris per
speciales Bullas multi Ordines Reli-
giosorum exempti sunt non tantūm
in Novalibus, sed etiam quibuscunq̄
terris, quas suis laboribus vel sumpti-
bus colunt, nec alijs colendas tradunt.

N 3

Si-

Sicut de Religiosis Congreg. Cassinensis, Camaldulensibus, Prædicantibus, Carthusianis, & pluribus alijs attestatur Barb. *in d. c. ex parte n. s.*

4 Quæritur autem, an illi Religiosi qui in specie quidem à solutione Decimarum exempti non sunt, attamen generalem communicationem privilegiorum cum exemptis habent, hoc ipso etiam quoad Decimas privilegiati censeantur? Negativè aliquoties fuisse in Rota decisum refert Barb. *de offici Par. 3. c. 28. § 3. n. 41.* quia immunitas à solvendis Decimis est specialis concessionis propter præjudicium Parochorum. *arg. c. nuper.* hoc ut proinde locum habeat regula, quæ in generali concessione non veniat, ea, quæ quis verisimiliter in specie non esset concessurus. *c. qui ad agendum De Procur. in 6.* & quia *d. c. nuper.* in quo similia Privilegia abrogantur, est constitutio Conciliaris, cui non derogatur sine expressâ mentione

tio
les
nib
ret
&
nin
ne
em
fit t
cia
ad
sign
ext
vile
cla
qui
nic
bus
mu
sula
rati
cen
nis
ced

tione. Nihilominus tamen notabi-
 les limitationes ex alijs Rotæ decisio-
 nibus ponit Pasqual. *in addit. ad Lau-*
ret. de Franchis. de controu. inter Ep.
& Reg. p. 2. q. 72. n. 10. & seqq. Quod
 nimirum in generali communicatio-
 ne Privilegiorum etiam veniat ex-
 emptio à Decimis, si communicatio
 sit talis, ut exprimat aliqua præjudi-
 cialia privilegia saltem in genere, vel
 adsit talis amplitudo verborum, ut
 significet mentem communicantis se
 extendere ad omnia. Item si in pri-
 vilegio communicato, jam sit inserta
 clausula derogatoria dicti cap. *nuper.*
 quia privilegium comunicans comu-
 nicat privilegium cum suis qualitati-
 bus. Præsertim si privilegium com-
 municationis habeat annexam Clau-
 sulam: *quorum tenores, &c.* quæ ope-
 ratur ut privilegia communicata
 censeantur in litteris communicatio-
 nis de verbo ad verbum inserta. Ac-
 cedit quod privilegia exemptionum

à Decimis dentur Religiosis intuitu
laborum quos sustinent in Ecclesia
prædicando, docendo, & Sacramen-
ta ministrando, ut dixit Rota *dec.*
795. n. 27. ergò æquitas suadere vide-
tur, ut eiusmodi privilegia ad Reli-
giosos communicantes, qui similes la-
bores subeunt, pariter extendantur.

§ Per consuetudinem quoque dari im-
munitatem à solvendis Decimis ve-
rior est sententia. ita enim videmus
Decimas *personales*, item Decimas im-
mutas passim abrogatas esse, sicut at-
testantur DD. qui in diversis Europæ
partibus de Decimis scripsêre. Sc-
hoc cum generali illâ limitatione ac-
cipiendum est, si nimirum Parochi
per talem consuetudinem congrua
sustentatio non subtrahatur. Præ-
terea rectè advertit Paulus Laym. in
Theolg. mor. l. 4. tr. 7. c. 6. n. 11.
quamvis regulariter ad introducen-
dam consuetudinem adversus legen-
Ecclesiasticam 40. anni sufficientes
qui

quia tamen lex Decimarum obligat
 sub gravi peccato, non posse ordina-
 riè immunitatem per consuetudinem
 nisi tempore immemoriali introduci,
 ex quo scil. successores bonâ fide cre-
 dant suis majoribus per privilegium
 aut alium titulum obligationem De-
 cimarum remissam esse. nam aliàs
 locum habebit text. *in c. cum haberet,*
de eo qui duxit, & c. quòd diuturni-
 tas temporis peccatum non minuat, sed
 augmentet. & *in c. fin. de consuet.* quòd
 tantò sint graviora crimina, quantò
 diutius infœlicem animam tenuerunt.

Quod de consuetudine magis de **6**
 præscriptione sentiendū est; cum enim
 præscriptio in eo differat à consuetu-
 dine, quòd consuetudo inducatur ab
 aliquâ Communitate, præscriptio ve-
 rò à singularibus personis: Sanè mi-
 nus præjudicabit Parocho si unus vel
 alter per præscriptionem à solutio-
 ne Decimarum se eximat, quàm si to-
 ta communitas. Imo quamvis Laici

Jus decimandi tanquam spirituale
 & propter spirituale ministeriū com-
 petens per præscriptionē acquirere nō
 possint per supra dicta, immunitatē ta-
 men eos præscribere posse magis inter
 DD. convenit, quia per hanc nullū
 spirituale sed tantū potestatem fru-
 ctus suos integros percipiendi conse-
 quuntur. *Cov. var. res. l. 1. c. 17. n. 10.* Ne-
 verum est, quod quidā docent ex *l. cum*
 7 *notissimi. §. fin. C. de præscript. 30.* ann.
 obligationib⁹ annuis absolute præscribi
 non posse. nam contrarium evincitur
 ex *c. de quarta. Sc ad audientiam de*
 8 *præscript. l. eos. 22. C. de usur.* quòd verò
 Imperator in *d. l. cum notissimi.* dicit
 in ijs obligationibus quæ dationē per
 singulos annos continent, præscriptio-
 nis tempus non ab exordio obliga-
 tionis, sed ab initio cuiusque anni
 computandum esse, &c. ita intelligi
 debet, quòd circā obligationem an-
 nuam duæ quasi diversæ præscrip-
 tiones concurrant, una quæ præscribitur

tur ipsi principali & generali annuæ obligationi, quæ se habet respectu omnium præstationum annuarum, & altera, quâ præscribitur obligationi speciali & secundaria dandi res singulas annis singulis: in illa præscriptio computatur à die quâ primitus in solutione cessatum est. *l. pen. in fin. C. de præscript. 30. ann.* in hac à singulis annis vel mensibus in quibus res illæ solvi debuissent. *d. l. cum notissimi. S. fin. in pr.* Vnde qui v. g. per 50. annos Decimas bonâ fide non solvit, non tenebitur quidem illas Decimas restituere quas primo decennio percepit, quia etiam respectu illarum 40. anni elapsi sunt, neque illas, quas ultimo decennio perceperit, quia illæ post præscriptionem jam completam perceptæ sunt, illas verò quas intermedijs 30. annis percepit, restituere omninò tenebitur, cum respectu illarum (numerando præscriptionem à singulis annis quibus solvi debuissent) ex de-

N 6

fectus

annis, quibus solvi debuissent) ex defectu 40. annorum, necdum completa sit præscriptio. Quam eandem interpretationem quondam docuit Reverendissimus Dominus Gregorius Kimpfler nunc Abbas Schyrensis, Professor & Antecessor meus de hac universitate nostra olim suâ præclarissimâ doctrinâ, nunc suis gratijs meritis finis. Videtur quidem in contrarium facere, quod Imp. *in d. l. cum nos simi. §. si* exemplum subijerat de Emphyteuta, (cujus etiam est obligatio annua) quòd nullo temporis circulo rem Emphyteuticam tanquam propriam præscribere possit. Sed, si fallor, ex illa exemplo nostra sententia non parum confirmatur; nam Imperator vult dicere, quamvis Emphyteuta possit præscribere obligationi dandi annum Canonem (aliàs enim frustra præmisisset qualiter præscriptiones circa obligationes annuas computari debeant) non tamen

prop-

propterea possit pretendere quod res
quoad dominium *directum* ad se per-
tineat, ex defectu scilicet possessionis,
quam non habuit ut Dñs *directus*,
sed tantum ut Emphyteuta, quod si in-
terverteretur Domino possessio v. g.
per alienationem in eum, qui rem tan-
quam liberam & propriam possideret,
tunc etiam usucapio quoad Domi-
nium *directum* procederet, ut adver-
tit Gloss. in d. §. *fin. v. conductori. &*
in l. 2. v. usurpet. C. eod. tit.

Sed Q. 1. quanto tempore immunitas
à solvendis Decimis præscribatur? 8

Distinguitur, an præscriptio præ-
tendatur contra Ecclesiam Parochia-
lem vel contra aliam Ecclesiam aut
Monasterium vel omninò contra pri-
vatum Clericum aut Laicum. in pri-
mo casu requiritur cum titulo 40. an-
norum spatium, & sine titulo tempus
immemoriale c. 1. *de præscript. in 6.*
in secundo casu 40. anni etiam sine
titulo sufficiunt; & tertio, 10. cum ti-

N 7

tulo

tulo & sine titulo 30. juxta vulgata
 præscriptionis Jura. ante omnia ta-
 men in hac immunitatis, sicut in qua-
 vis alia præscriptione *bona fides* re-
 quiritur *c. fin. de præscript.* ut scilicet immu-
 nitatem prætendens sine contumacia
 aut fraude justo errore ductus Decimas
 hæctenus solvere recusarit. puta qui
 agrum tanquam immunem à Decimis
 emit, venditore privilegium vel com-
 positionem cum Parocho factam al-
 legante, vel quia putativum privi-
 legium habet aut sui antecessores
 nunquam ab hominum memoriâ De-
 cimas persolverint. *tex. in. l. fin. ff.*
pro suo.

9 Quæritur 2. an is, qui bonâ fide
 per 10. vel 20. annos Decimas Eccle-
 siæ non solvit, si ex postfacto ad solu-
 tionem Decimarum condemnetur, te-
 neatur non tantum Decimas futuri
 sed etiam præteriti temporis persol-
 vere? videtur quidem negativè re-
 spondendum, cum passim inter DD.

conveniat, bonæ fidei possessorem, à quo res possessa per sententiam evincitur, non teneri ad restitutionem fructuum consumptorum, §. *si quis à non domino. 35. Inst. De rer. divis.* neque extantium, quas bona fide per triennium possedit, & consequenter usu cepit. *Barth. in l. 4 § fructus. ff. de usucap. Rayger. in thesauro Jur. v. fructus. n. 57.* Quòd autem præscriptio triennialis & qualibet minor decennio etiam contra Ecclesiam procedat, communis est DD. *in auth. quas actiones. C. de SS. Eccles.*

Verùm hac ratione dubitandi non obstante, puto etiam Decimas præteriti temporis restituendas esse, nisi respectu singulorum annorum quadragenaria præscriptio intervenerit. etenim alia est ratio fructuum ex re aliena perceptorum & alia Decimarum, in fructibus præscribitur dominium verum & irrevocabile, cum prius fuerint reverà alieni & tantum

in

in quasi seu revocabili dominio possessoris, ad eum principaliter effectum, ut exclusâ actione in factum eos consumere potuisset. *Harp. in d. S. quis à non domino. n. 56. & seqq.* In decimis autem præscribitur obligationi, tanquam in quibus Ecclesia nondum in sui præjudicium dominium habuerit, sed actionem seu conditionem ex Canone *gl. inc. tua nobis. b. neque in decimis rectè applicatur la regula: quòd possessor bonæ fructu lucretur fructus, cum decimæ respectu Parochi non se habeant per modum accessorij & fructuum, sed ipsæ principaliter sint in obligatione. Sicut si heres frumentum defuncto mutuatam ignarus mutui tanquam proprium contempserit, non ideo minus ex mutuo tenebitur.*

Sed nunquid veriùs est, quod docet *Pan. inc. commissum & inc. tua nobis. b. t. n. 12* Decimas ante solutionem esse in dominio Ecclesiæ propter *tex. in r.*

moderamine. 16. q. 1. ubi vindicatio
 pro Decimis conceditur, quæ non nisi
 domino competere solet. *L. in rem.*
ff. de rei vindi. & arg. l. ut inter. C. de
SS. Eccles. in qua comuniter norant.
 Interpretes, quòd dominium in Ec-
 clesiam etiam sine traditione transfe-
 ratur. R. hanc sententiam Panormio
 procedere in quantum est Ecclesiæ
 favorabilis, ut scil. possit Decimas à
 tertio possessore vindicare. *c. cum*
non sit. & c. pastoralis. h. t. ut bonis
 Parochiani subhastatis in Decimis ex-
 tantibus ante omnes privilegiatos
 creditores ponatur. *l. si ventri. §. in*
bonis. ff. de privil. Cred. Non au-
 tem si exinde aliquod præjudicium
 Ecclesiæ inferatur, si propterea bre-
 viori præscriptione damnificetur,
 ne quòd in favorem Ecclesiæ est in-
 troducedum, in ejus odium retorquea-
 tur. *c. quòd ab gratiam. De R. l. 6.*
 Quemadmodum in simili pupillus
 (a quo bonum est argumentum ad Ec-
 clesiam

clesiam *c. 1. de in integ. rest.*) si abs-
 que tutoris authoritate mutuam det
 pecuniam, vel solvat debitori, ma-
 net quidem adhuc Dominus pecunie
 mutuatae vel solutae, & si extet, eam
 vindicare potest. *l. non omnis. 19. §.*
1. ff. de reb. cred. l. quod si. 14. §.
fin. ff. de solut. Sin autem pecunia
 consumpta fuerit, aut perierit penes
 accipientes, pupillus in sui præjudicio
 non censetur habuisse dominium,
 sed mutuum vel solutio conualescet,
 & conditionem in mutuo vel libera-
 tionem in soluto operabitur; ob
 eandem scilicet causam, *ne quod in fa-
 vorem, &c.* Pariter Clericus minorenis
 in beneficialibus causis habetur pro
 majorenne, unde & in ijs procura-
 torem constituere vel ipsemet agere
 poterit. *c. fin. De Iudic. in 6.* Sed
 & hoc dum de favore ejus agitur,
 quid ergo si inconsultâ facilitate
 ductus suum beneficium resignaverit,
 an exemplo minorennium laico-
 rum

rum in integrum restituetur? Affirmativa magis recepta est, ex eodē iterum fundamento, *ne quod in favorem* & c. *Cov. var. res. lib. 1. cap. 5. n. 3. Zoes. ad tit. Decret. de in integr. restit. n. 4.*

Quæritur 3. qualiter immunitas ¹⁴ à solvendis Decimis per contractum acquiri possit? quòd per gratuitam & liberalem compositionem, item etiam pro re aut Iure aliquo spirituali (v. g. si Religiosi obligati ad solvendas decimas pro immunitate se obligent ad faciendas Conciones in Ecclesiâ Parochiali) immunitas rectè acquiratur, satis colligitur ex *c. Statuimus. & c. veniens. de transact.* ita tamen, ut nisi Superioris Authoritas interveniat, talis contractus minimè obliget Parochum successorem, *d. c. veniens.* quàmvis enim successor hereditarius factum sui defuncti præstare debeat, ex cuius Personâ lucrum sentit, & cum in eum omnes regulariter actiones passivæ & activæ transeant. *l.*

CUM

*cum à matre . C. de rei vind. l. ex qua
 persona 149. & l. qui in lus 177. ff. De
 R. I. Successor tamen in dignitate
 vel officio, cum omne suum Jus non
 à defuncto, sed ab electione, institu-
 tione vel concessione superioris ha-
 beat, regulariter non tenetur stare pa-
 cto sui antecessoris, si illud pactum
 non sit jam absolutum & expeditum
 (ut venditio, donatio &c.) sed ha-
 beat causam continuam & etiam suc-
 cessorem obligare deberet ad aliqua
 de præsentis faciendum vel patien-
 dum, ut in remissione decimarum in
 futurum, in locatione rei Ecclesiasti-
 cæ & similibus, nisi tale pactum nomi-
 ne Ecclesiæ scilicet cum consensu supe-
 rioris (vel in majoribus Ecclesiis cum
 consensu capituli) factum sit. *Cou-
 var res. lib. 2. c. 15. n. 6. Gutier. com.
 99. lib. 1. c. 36.**

¶ 4. Quæritur 4. quis in proposito ve-
 niat nomine superioris? dissonant
 inter se cc. in priori quæstione citata.

in
 Po
 ber
 in.
 tos
 Pa
 tio
 fati
 die
 diff
 cim
 per
 pri
 mu
 pri
 Au
 cas
 lan
 cen
 per
 ver
 in t
 test
 req

in altero Episcopi, in altero Summi Pontificis auctoritas desideratur. Libenter dicerem, Monachos, de quibus *in d. c. veniens*, agitur, fuisse exemptos vel sub immediatâ Jurisdictione Papæ, sed quia non habeo hujus assertionis speciale fundamentum, ideo satis placet, quod pro concordatione dicit Pan. *in d. c. statuimus*, nimirum distinguendum esse an liberatio à decimis per contractum quæratur in perpetuum vel tantum ad tempus: in primo casu, quia relaxatur Jus commune & contractus induit speciem privilegij, requiretur Consensus seu Auctoritas Papalis, in altero autem casu Episcopalis sufficiet. Item solum Episcopi Auctoritatem sufficere censet Pan. *d. l. si contractus fiat super Jure decimandi dubio & controverso*. Licet autem *per d. c. veniens*, in transactione (quæ tantum fieri potest super re dubia. *l. 1. de transact.*) requiratur Consensus Papalis. nihil-
omi-

ominus illū tex. de transactione sine
 causæ cognitione & evidenti utilitate
 Ecclesiæ Parochialis in itâ intelligit gl.
in d. c. statuimus. Barb. in eod. c. veni-
ens. n. 3. Porrò quod de Episcopo dicitur,
 de Abbatibus quoq; sentiendum
 est circa Parochias suis monasteriis
 pleno Jure incorporatas, quia ex com-
 muni DD. sententia per talem incor-
 porationem Jurisdictionē quasi Episco-
 palem acquirunt, ut inter alia etiā au-
 thoritatē in alienatione rerū ad hu-
 jusmodi Parochias pertinentiū inter-
 ponere valeant. *Pan. in d. c. statuimus.*
de transact. n. 4. Innoc. in eod. c. statui-
mus in. fine. gl. in Clem. 1. in v. proprij de
reb. Eccles. non alienand. Kokier. de Ju-
risd. in exempt. p. 1 q. 9. n. 7. Op. 4 q. 20.

16 Quæritur 5. an immunitas à sol-
 vendis Decimis pro pecunia vel alia
 re temporali acquiri possit? Negativa
 favet tex. *in c. fin. de rerum permutat.*
 Sed verior mihi videtur affirmativa.
 hoc saltem sensu, quòd per contractū

v.g. emptionis, qui initur super imunitate, censeantur Decime, quatenus considerantur ut fructus in posterum nascituri & decimationi obnoxij in proprio agro emi seu acquiri. Etenim valere emptionem fructuum, qui nascituri sunt, tex. est in *l. nec emptio. §. De contrah. empt.* Item quod rem, quae mea est, possim emere sub conditione, & in illum eventum, ubi mea esse desierit: aperte probatur. ex *l. existimo §. ff. ja dicto tit.* unde recte advertit Barb. in *d. c. fin. n. 2.* *Moneta de decimis c. 5. n. 130.* quod in illo .c. *fin.* pecunia data sit pro *decimationibus* id est Jure decimandi, non vero pro Decimis & immunitate.

Quaer. postremo: utrum pauperes, 17
qui non plus colligunt ex fructibus, nisi quantum sibi & suae familiae sufficit ad alimentacionem, sint immunes a solvendis Decimis? Pro affirmativa, quam tenuit Melendus antiquus Canonista apud Innoc. in *c. licet. de cens.* facit, quod non videatur Eccles. velle obligare pauperes ad dan-

dandas Decimas, quæ jubet, ut Clerici pauperibus liberaliter subveniant. *c. aurum. 12. q. 1.* Contra regativam communiter amplectuntur DD. *cum gl. fin. in c. quibus tua. 12. q. 1. Sylv. Decima n. 13. Rebus. de Decimis. q. 5. n. 14.* eò quòd Decimæ solvendæ sint. instar debiti. *c. Parochianos. h. t.* in debito autem non habeatur paupertatis respectus, nisi postquam debitor *bonis cessit*, & propterea, quòd ad solvendas Decimas non tantum personæ, sed agrorum fundi ipsi obligati censeantur. *c. de terris. h. t.* debeanturque Decimæ Deo in recognitionem universalis dominij, quòd non tantum divites sed & pauperes oportet recognoscere. Utramque sententiam ita conciliandam esse puto, quòd pauperes à solvendis Decimis ipso Jure quidem liberati non sint, debeat tamen ipsis remissio per Parochos fieri. *Pan. in c. cum homines. n. 5. h. t. Suar. de Relig. tom. 1. l. 1. c. 16. sub. n. 16.*

CAPUT II.

DE PRIMITIIS ET
Oblationibus.

1. *Differentia inter decimas, primitias & oblationes.*
2. *Quid debeat nomina primitiarum.*
3. *Primitia possunt abrogari per Consuetudinem.*
4. *Ex communi sententiâ non est preceptum faciendi oblationes.*
5. *In actibus mera voluntatis non inducitur consuetudo.*
6. *quo fundamento procedat consuetudo circa oblationes.*
7. *etiam stante consuetudine non peccat, qui aliquando omittit facere oblationes.*
8. *Parochianis non facientibus oblationes non debet Parochus negare Sacramenta.*
9. *Re-*

9. Regulariter oblationes intra fines Parochie factae pertinent ad Parochum.

10. Oblationes factae in Ecclesijs Regularium pertinent ad Regulares, in funeralibus tamen debetur Parochi portio Canonica.

Inter Decimas, Primitias, & Oblationes hanc constat esse differentiam, quod *Decimae* singulis annis recognitionem universalis Domini de omnibus fructibus, *Primitiae* tantum semel de primis fructibus Novae huius agrorum, & animalium in signum gratitudinis erga Deum, *Oblationes* sine determinatione temporis, qualitatis aut quantitatis ex causa devotionis persolvantur.

Discussâ materiâ Decimarum circa primitias & Oblationes

2. Quær. I. an nomine Primitiarum omnes primi fructus debeantur? Responsum. Primitiarum nomine in fructibus agrorum tantum portionem aliquam quae

dragesimam partem ipsorum fructuum non excedat, in animalibus verò non ipsum primogenitum in natura, sed de ejus æstimatione quadragesimam vel sexagesimam partem, juxta locorum consuetudinem persolvendam esse. *t. & gl. in. c. 1. De Decimis.*

Quæritur 2. an Primitiæ per contrariam consuetudinem abrogari possint? *R.* affirmativè, ita enim vix alicubi videmus Primitias exolvi, & quamvis Primitiæ debeantur ex præcepto, tamen hoc præceptum in novâ lege non esse Juris Divini probabilius existimo, quemadmodum supra de præcepto solvendi Decimas dictum est. Neque obstat, quòd Primitiæ debeantur ex gratitudine ergà Deum, gratitudo autem consuetudine tolli non possit, nam respondetur, quòd quidem gratitudo in genere (id est, ut aliquis non teneatur esse gratus ergà Deum) utique nulla ratione tolli possit, in specie autem, ut ex causa gra-

O 2. ttui-

titudinis præcisè hoc vel illud solvi
debeat, non apparet, cur tolli neque-
at, possunt enim homines per precæ
aut alia pietatis opera suam erga Deum
gratitudinem demonstrare.

Quæritur 3. an sit præceptum
quod, ex quo Parochiani coguntur
certis temporibus Oblationes
facere? Difficultatem movet
omnis Christianus, 69. De Consec. dist. 1.
ubi hæc verba leguntur: *Omnis Chris-
tianus procuret ad Missarum solemnia
aliquid Deo offerre & ducere ad
memoriam, quod Deus per Moysen
dixit, non apparebis in conspectu meo
vacuus. etenim in collectis SS. Parochiani
liquidò apparet, quod omnes Christiani
offerre aliquid Deo ex usu SS. Parochiani
debent, &c.* Verùm communis
sententia, nullum esse præceptum
Oblationibus faciendis, imò de ratio-
ne Oblationis esse ut sit spontanea
juxta illud *Exodi. ab omni homi-
ne, qui offert ultroque accipietis*

textum verò in *d. c. omnis Christianus*, cum Glos. DD. intelligunt procedere in casu, quo Parochus congruam sustentationem ex Decimis non haberet *Pan. ad rubr. de Parochys n. 3. Gutierrez Canon. qq. lib. 2. q. 21. n. 139. & seq.* Ego quid in hac quaestione sentiam, ex resolutione sequentis quaestionis apparebit.

Quæritur 4. vtrum per consuetudinem obligari possint Parochiani ad præstandas certas Oblationes? In affirmativam passim conveniunt DD. *arg. c. ad apostolicam. 42. de Simonia.* Sed videtur non leviter obstare generalis doctrina, quam tradunt Interpp. *in c. Abbate. de V. S. & in l. 2. ff. de via pub.* quòd in actibus meræ voluntatis non introducatur consuetudo neque præscriptio. Respondet quidem Gutierrez. *Canon. qq. lib. 2. c. 21. n. 144.* hanc doctrinam fallere, quando de favore Ecclesiæ agitur; quæ tamen responsio non videtur in Jure aliquod

liquod solidum fundamentum habere, neque probatur in *c. veniens* 10. *testib.* quod allegat Gutier. in quo licet dicatur, quod Parochiani *confecerint* vinum beneficiato dare, non tamen ibi exprimitur, qualiter haec consuetudo introducta sit, ex pacto vel propter necessariam sustentationem Parochi, &c.

¶ Quare puto hanc difficultatem libere solvendam esse, & ut libere concedo Oblationes quoad *quantitatem* & *qualitatem* esse *mere facultatis*. In genere autem & quoad se existimo habere aliquod principium obligationis ex Jure divino *ex c. 23. Exodi.* acceptatum in nova lege per usum *S. Patrum*, ut ex *d. c. omnis Christianus dist. 1. de consec.* satis apparet. enim verò mihi planè persuadeo auctoritate *tex nimis clari. in d. c. omnis Christianus.* olim in Ecclesia fuisse generalem usum per illum Canonè *firmè*

firmatum, ut fideles certis saltem
 anni festivitibus inter Missarum so-
 lennia Oblationes facerent: quare si in
 aliquo loco fideles id ipsum etiã hodie
 observent, videntur vel illum Cano-
 nem ab antiquo retinuisse, vel de no-
 vo in usum deduxisse. Quòd verò gl.
 citatum Canonem interpretetur pro-
 cedere supposita necessitate Parochi;
 hanc interpretationem verbis textus
 generaliter loquentis non corre-
 spondere, & propterea *misericordem*
 esse notat aliqua glossella marginalis
 superaddita. haud quidem diffiteor,
 quin Parochiani compelli possint ad
 faciendas oblationes Parocho, si ali-
 undè congruam sustentationem non
 habeat, id tamen non probatur nec
 dicitur in illo tex *c. omnis Christianus.*
 sed potius evincitur ex principio Juris
 Divini, & Naturalis ut is, qui servit
 Altari, vivat de Altari, &c.

Dices, si saltem quoad *quantitatem*
 & *qualitatem* oblationes sunt meræ

voluntatis, quomodo ergo per consuetudinem introduci potest, ut Parochiani teneantur hoc & non aliud offerre, v. g. certam quantitatem cere, certum numerum ovorum, &c. R. si tales Oblationes sint valde ab antiquo fieri solitæ & Parochus cæteroquin nullas percipiat decimas *minutas*, planè credibile est, quòd eiusmodi Oblationes nec quo ad *quantitatem* & *qualitatem* sint *mere voluntatis*, sed sint surrogatæ in locum Decimarum *minutarum*. arg. eorum quæ infra de funeralibus dicentur. Quòd si autem Parochus simul percipiat Decimas minutas, vel non percipiat quidem, prædictæ tamen Oblationes in certa specie primùm ante decennium v. g. inceperint fieri, censetur puncto Juris esse conformius, in iis non aliter induci præscriptionem vel consuetudinem, quam si Parochianis aliquando ab illis Oblationibus cessare volentibus Parochus bonâ fide

(ductur

(ductus sententiâ Gutierrez supra. n. 5. relatâ), contradixerit, & ita Parochianos huic contradictioni acquiescentes in putativâ obligatione & se in possessione hujus Juris perpetuò percipiendi certas oblationes constituerit. per ea, quæ docet gl in l. quæ luminibus. ff. de servit. urb. prædior. Arnold. Rath. in tract. de usucap. c. 4. ass. 5. 7.

Coeterùm circâ hanc quæstionem adhuc notari potest, quod dicit Sylv. v. Decima n. 4. Oblationes ratione consuetudinis esse in præcepto, quomodo est ipsa consuetudo, scil. quod offerat major pars populi, non autem semper singuli de populo, sed solùm pro majori parte solennitatum, vnde non erit alicui mortale si oblationem nonnunquam sed rarò intermittat.

Quær 5. an si parochiani per consuetudinem obligati ad faciendas oblationes, aliquando, recusent eas facere, liceat Parocho propriâ auctoritate sine Judicio Episcopi

Q. I.

à Dis

8 à Divinis Officijs & Sacramentorum administratione cessare? R. negativè, tùm quòd sæpiùs ejusmodi consuetudines requirant causæ cognitionem an legitimè introductæ sint, & Parochus non debeat esse Judex in propria causâ: tùm etiam & vel maximè quòd talis cessatio à Divinis videretur habere aliquam speciem simoniæ, quæ verò Parochus tantùm vellet Divinis propter pecuniam & oblationes administrare. *arg. c. cum in Ecclesia De Simon. Gutier. d. c. 21. m. 152.*

9 Quær. 6. cujus sint Oblationes quæ non fiunt immediatè ipsi Parocho, sed vel alteri Sacerdoti celebrati, vel certæ alicui imagini, aut in Speciali quadam Capella? R. nisi offerentes aliud intenderint, aut consuetudine & præscriptione aliud introductum sit, omnes oblationes intra fines alicujus Parochiæ factæ, censentur esse de Jure Parochiali & pertinere ad Parochum. *c. pastoralis*

c. quoniam. De Decim. Pan. in. rub. de. Paroch. n 4. Zerola in praxi Ep p. 1. v. Parochia. v. ad quintum & communiter alij. Notanter autem dixi, nisi offerentes aliud intenderint, nam si v. g. Capella vel Ecclesia, in qua fiunt ejusmodi Oblationes, indigeat ædificatione, reparatione, aut (propter modicam ejus dotem) necessaria conservatione, in dubio Oblationes in ea potius intuitu ipsius quàm Parochi factæ censebatur, & consequenter non Parocho sed Ecclesiæ seu Capellæ acquirentur. *Riccins in praxi aur. p. 4. Res sed 297.*

Quæ 7. an etiam Oblationes in quæ fiunt in Ecclesijs Regularium in quibus ipsi Regulares non habent Jura Parochialia, pertineant ad Parochum? affirmat Azor. *Instit. Mor. p. 1. lib. 7. c. 27. q. 13.* nisi Regulares speciali Privilegio aut præscriptione contra Parochum muniti sint.

Verùm contrariū dicendum est cum

Paſ.

Pasqual. in addit ad Lauret. de Franco.
 p. 2. q. 69. tex. in c. 1. de stat. Mon. &
 e. nimis iniqua. De Excess. Prel. ubi
 disertis verbis statuitur, quòd nec
 Ordinarij locorum nec Parochi possunt
 Regularibus circa oblationes apud
 eos factas præjudicare. Quò faciunt
 etiam declarationes Card. quas re-
 fert Pasqual d. l. n. 3. & Petrus de
 Murga in suis qq. Pastor. p. 3. q. 8. n. 7.
 & 8. quòd nimirum Regulares possunt
 in Missa recipere Oblationes fi-
 delium, dummodo à perambulationi-
 bus per Ecclesiam ac similibus Ele-
 emosynarum extorsionibus abstine-
 ant. Quid autem dicendum sit de
 illis Oblationibus, quæ fiunt in Eccle-
 sijs Regularium occasione sepulture
 quam apud eos Parochianus aliquis
 eligit, inferius in cap. seq. dicitur. ni-
 mirum quòd de Iure ex his Oblationi-
 bus debeat Parocho portio Canonica,
 ut qui Sacramenta administrando o-
 nus habuit cum vivente, etiam de fu-
 nere sentiat utilitatem,

CAPUT III.

DE SEPULTURIS.

1. *Olim cadavera non licebat sepelire in Ecclesiâ.*
2. *Cur cadavera in locis sacris sepeliantur.*
3. *Ius funerandi computatur inter Iura Parochialia.*
4. *Quilibet debet sepeliri in Ecclesia Parochiali nisi habeat sepulturam electam, vel Majorum.*
5. *Vxor sepeliri debet cum marito.*
6. *Quid, si sepulchra Majorum sint in diversis Ecclesijs.*
7. *Ad electionem sepulturae qualis solemnitas vel probatio requiratur.*
8. *Non licet Religiosis Parochiam alienam ingredi ad tollendum funus.*
9. *Videtur congruum, ut maritus post uxorem defunctus cum eadem sepeliatur.*
10. *Prelatus Regularis potest sibi eligere sepulturam.*

11. Religiosus decedens in loco remoto extra Monasterium potest sibi eligere sepulturam.
12. Novitius in Monasterio sepeliri debet, licet ante mortem fuisset in proposito redeundi ad seculum.
13. Cum Parochianus alibi eligit sepulturam debetur Parocho portio Canonica, & quid veniat hoc nomine.
14. Qualiter prohibitum sit aliquem inducere ad eligendam sepulturam.
15. Tituli, ex quibus aliquid accipi potest in sepulturâ.
16. Non licet propter mortuaria non sepulta corpus inhumatum relinquere.
17. Qui non gaudeant sepulturâ Ecclesiasticâ.
18. Gravis metus quando excuset transgressione legis humane.
19. Excommunicati etiam non denunciati privantur sepulturâ, nisi excommunicatio sit occulta.
20. Se ipsos occidentes qualiter privantur

21. Dicitur

21. Duellantes quando privandi sepul-
turâ
22. Suscipientem duellum honoris de-
fendendi causâ aliqui saltem in con-
sciencia excusant quod non videtur
practicè admittendum.
23. Etiam suppositâ sententiâ illâ excu-
sante occumbens, in tali duello pri-
vatur sepulturâ.
24. Multa sunt sine culpa veraque
non sunt sine causa aut culpa præ-
sumpta.

Diversos apud diversarum gen- 18
tium Nationes extitisse modos
procedendi cum corporibus defuncto-
rum heroico carmine narrat Silius I-
talicus & post illum Cassanæus in *Ca-
tal. Glorie Mundi. p. 2. consid. 5.* alibi
feris, alibi igni, aquis alibi, aut aeri
lenta tabe diffluentia committeban-
tur, &c. Sed inter Christianos usi-
tatus mos est defunctorum corpora
in terram defodere, ut juxta illud Gen.
3. cap, homo de terra sumptus, & pul-
vis,

vis rursus in terram & pulverem
 revertatur, in quem finem pie admo-
 dum Majores nostri cum ipsa nascenti
 Ecclesia constituerunt coemiteria,
 seu loca Deo consecrata, in quibus fi-
 delium cadavera tumularentur,
 quamvis autem olim prohibitum fuis-
 rit, ne quispiam ipsa in Ecclesia (ubi
 Christus immolatur, cui mors ultra
 non dominabitur) sepeliretur. *c. pre-
 cipiendum. 13. q. 2.* postea tamen par-
 tim Jure, partim consuetudine intro-
 ductum est, ut Episcopis, Abbatibus,
 alijsque pijs & honestioribus præse-
 tim Laicis in ipsa Ecclesia locus sepul-
 turæ concederetur. *c. nullus. 13. q. 2.*

2 Quòd verò cadavera potius in locis
 sacratis maximè propè templa confi-
 tutis, quàm in profanis sepeliantur,
 fit, ut minùs à spiritibus immundis
 vexentur, ut animæ consequantur pa-
 trocinium Sanctorum, quibus Eccle-
 sia cum coemiterio dedicata est, & ut
 vivi templum intrantes sæpiùs in suis

pr
 to
 gr

fia
 &
 int
 far
 qui
 au
 def
 Re
 der
 c.

pul
 na
 pri
 lie
 sep
 tus
 si ju
 va
 mi
 ho

precibus defunctorum & ibi sepul-
torum memores reddantur. *c. cum*
gravia & c. anima d. q. 2.

Quær, autem ; an omnes Eccle- 3
siae habeant Jus sepeliendi defunctos?
R. Jus funerandi computandum esse
inter Jura Parochialia, propterea ces-
sante privilegio vel consuetudine ne-
quidem Monasteria quæ populum
aut Parochiam non habent extraneos
defunctos sepellire posse, præter suos
Religiosos Professos & Hospites iti-
dem Religiosos apud eos morientes.
c. 1. 16. q. 1. c. in. nostra 10. de se-
pult. dico, cessante consuetudine;
nam hodiè omnia Monasteria vel ex
privilegio vel consuetudine Jus sepe-
liendi defunctos habere, saltem si ibi
sepulturam elegerint refert Lancello-
tus. *in suis instit. de sepult. § 1. in gl. &*
si juxta textum in c. 2. in fine h. t. in 6.
valet electio sepulturæ etiam in loco
minùs Religioso, ergò multò magis
hodie in quolibet loco Religioso se-
pul-

sepultura eligi poterit. Cæterum Jus
sepeliendi ac cœmeterium alicui Eccle-
siae per Episcopum rectè concedi, De-
cisionem Rotæ adducit Barb. *de off.
Par. p. 3. c. 26. n. 14.*

4 Quær. 2. an ergo quilibet in sua
Ecclesia Parochiali vel ejus cœmete-
rio sepeliendus sit. R. imprimis at-
tendendum esse, an defunctus certam
aliquam sepulturam in alia, quàm sua
Ecclesia Parochiali elegerit, quod
cum Jura omnibus permittant etiam
filiosam, sine consensu Patris, etiam
in quacunq̃ue Ecclesia vel cœmeterio
ejus voluntatem implere modis om-
nibus oportet. *c. 4. 13. q. 2. c. 1. Ext.
de sepult. c. 4. & passim, Eod. in 6.*
Sin autem intestatus quis decesserit,
cujus tamen Majores certam pro sua
familia constituerint sepulturam, in
hac potius quàm Ecclesia Parochiali
tumulari debet. *c. 2. & 3. h. t. in 6.*
Quòd si denique nec defunctus ipse,
nec Majores ejus certam sepulturæ lo-
cum

cum sibi determinaverint, ad Eccle-
 siam suam Parochialem, quamvis ex-
 tra eam mortuus fuerit, deferendus
 erit, dummodo ad illam commodè
 deferri possit. *d. c. 3. h. t. in. 6.* adeò
 ut si quis alienum parochianū contra
 Jus proprij Parochi sepeliērit, possit
 ad restitutionem cadaveris, cum om-
 nibus, quæ occasione sepulturæ quo-
 modolibet acceperit, conveniri. *c. ex
 parte, & c. cum liberum h. t. c. 1. Eod.
 in 6.*

Circa uxores speciale est, quòd si-
 cut in vivis relictā familiā propriā se-
 cutæ sunt viros suos, ita post mortem
 non in sepulchro familiæ, sed mari-
 torum tumulandæ sint, nisi propriam
 sibi met elegerint sepulturam, vel nisi
 divortium perpetuum ex causâ adul-
 terij vel hæresis (secus si temporale
 tantum ex causâ sævitæ, vel morbi
 contagiosi) intervenerit, nec id ante
 mortem reconciliatum sit. Quòd si
 aliqua plures successivè Maritos ha-
 buerit,

buerit, cum ultimo, cuius nomē & statum retinuit, sepelietur. *tex. & DD. in c. unaquaq; 13. q. 2. c. 3. h. t. in 6.*

- 6 Quær. 3. quid dicendum, si sepulchra Majorum sint in diversis Ecclesiis? R2. in hac quæstione tres casus esse distinguendos. 1. Si in una Ecclesia sepultus sit Abavus, Proavus, in alia verò Pater & Avus, filius propter majorem conjunctionem cum Patre & Avo sepelietur. 2. Si Avus, Proavus, & Abavus in uno loco sepulti sint, Pater verò elegerit sepeliri in alio, filius non cum Patre, sed potius cum Avo & proavo sepelietur *per tex. in c. fraternitatem. Ext. & c. is qui. h. t. in 6.* ubi dicitur, quem libet in eo loco sepeliendum esse, in quo parentes & majores ab antiquo soliti fuerunt tumulari. 3. Si Pater, Avus, & Proavus in diversis locis tumulati sint, nonnulli censent, filium in Ecclesia Parochiali sepeliendum esse, quasi hoc casu cesset sepulchrum Majorum.

Majorum ; alij contrà volunt, Patrem sequi debere. *authoritate tex. in c. unaqueq.* 13. q. 2. §. *item in novo. vid. Syl. v. sepultura n. 8.* Mihi prior sententia videtur verior, pro conciliatione tamen alteram tunc amplector, si Pater non simpliciter pro se tantum, sed universim pro sua familia sepulturam elegerit : de quo casu non obscure loquitur *tex. in d. §. item in novo.*

Quær. 4. utrum ad electionem sepulturæ requiratur aliqua solennitas ? 7
 R. quamvis electio sepulturæ sit species ultimarum voluntatum. *ut per gl. addit. in c. 1. h. t. in 6. in. v. predictos. arg. c. ultimas. 13. q. 2.* Nihilominus tamen cum sit dispositio ad *pias causas* probabilius judico, nullâ aliâ solennitate muniri debere, nisi quòd eligens sit pubes. *c. pen. h. t. in 6.* compos mentis & sufficienter constet de ejus voluntate. Nam quòd favore Militiæ *in tit. De militari testamen-*

to. & favore Patriæ potestatis, in
hac consultissima. §. ex imperfecto. C.
de testam. concessum est, ut testa-
 mentum militis, & Patris inter libe-
 ros nullam solennitatem, sed tantum
 probationem requirat, idem etiam
 DD. communiter & rectè ad *pias cau-*
sas, favore earundem, & propter sa-
 lutem animæ, pro qua defunctus ta-
 le testamentum fecit, extendunt, &
 ita quidem, ut nec 2. testes, de quibus
 fit mentio in *c. relatum. 11. de testam.*
 ad substantiam necessarij sint. *Con-*
d. c. relatum. n. 12. Tyraquel. de pri-
vilegio piæ causæ. privilegia. 2. Quod
 verò ad probationem electionis se-
 pulturæ attinet, illa non nimis exacta
 requiritur, quia licet præjudicium Pa-
 rochialis Ecclesiæ interveniat, id ta-
 men non est valde notabile. Unde
 electionem sepulturæ probari posse
 per testes singulares, & unum etiam
 concurrentibus adminiculis, & quidem
 per solum Confessarium, cui tanquam
 inter-

inter
 hab
 ff. d
 ad L
 ter
 seqq
 gen
 ctu
 Fra
 C
 elec
 jorū
 poss
 don
 chia
 fian
 ten
 spec
 c. 1.
 hen
 vel
 non
 nar
 ing

interpreti voluntatis defuncti sit fides habenda, *arg. l. 1. in fin. & ibi D D. ff. de V. O.* tradit Pasquali in *addit. ad Lauret. de Franch. in Controv. inter Episc. & Regul p. 2. q. 64. n. 3. & seqq.* Solum tamen propositum eligendi sepulturam, antequam quis actu eligat, nihil operatur. *Lauret de Franchis. d. q. 64.*

Quær. 5. an Religiosi, quib⁹ vel ob electam sepulturam vel sepulchrū Majorū Jus funerandi cadaver competit, possint propriā auctoritate illud de domo tollere, & per alienam Parochiam processionaliter ad suam Ecclesiam deferre? R. omnium primò attendendam esse loci consuetudinē, vel specialia pacta cum Parocho inita. *arg. c. 1. de pact. in 6.* Cæterum abstrahendo à speciali consuetudine, pacto vel privilegio, Juri conformiùs censeo non licere ad tollendum funus alienam Parochiam sine licentia Parochi ingredi, *arg. c. un. 13. q. 1. pro quā senten-*

sententiâ etiam Bullam Leonis X. a
 legat Zypæus in *Annal. Iur. Pont.* tit.
de sepult. n. 5. & seqq. Notandum
 proinde est quòd Parochi corpora
 Defunctorum in Ecclesijs Religio-
 rum humana usque ad Ecclesias pra-
 fatas associare possint, & ibi perma-
 nere, non tamen cum stola, neque ibi-
 dem decantantes aut aliam functio-
 nem facientes. *ita ex Declar. Card. C.*
Tamburino docet Petrus de Murgato
 9 *quest. past. p. 3. q. 7. n. 6.*

Quær .6. an si uxor specialè sepu-
 turâ sibi elegerit & ante Maritum defun-
 gatur, debeat Maritus postea sine ele-
 ctione sepulturae decedens cum illa se-
 peliri? Panorm. quamvis primâ fronte
 id affirmaverit, tamen mox in negati-
 vam magis propendere videtur. *in c.*
de uxore h. t. n. 7. eo quòd Jura tan-
 tum de Uxore loquantur, neque fami-
 neo vocabulo masculi contineantur.
 ut ait J. C. in *L. si ita scriptum. de leg.*

supra p. 1. p. 1. n. 1. 2. 3.

quidem Virum, non autem Vir Uxorem sequatur.

Ego puto non improbabiler hoc modo distingui posse; ut siquidem Maritus habuerit *sepulchrum Majorum* debeat potius exemplo Patriarcharum cū suis Patribus tumulari. Sin autem nec specialiter *electam* nec *sepulturam Majorum* habeat, & matrimonium in concordia transactum sit, existimo satis congruè dici posse, maritum potius cum Vxore, quàm in Ecclesia Parochiali sepeliendum esse, etenim propter individuam vitæ societatem, affectionem & unionem conjugalem Jus disposuit, ut Vxor sepeliretur cum marito: quæ ratio cum etiam ex parte mariti procedat, idem sanè & circa hunc statuendum erit. *c. inter corporalia, vers. sicut ergo. De translat. Episc.* quæ extensio Juris satis ex præsumptâ voluntate Mariti defuncti induci potest, is enim sciens v-

xoris

xoris electam sepulturam & non faciens contrariam dispositionem, videtur planè ob maritalem affectionem eandem tacitè saltem etiam elegisse, ut *quorum mens una fuit in Domino, eorum quoque corpora sepultura non separaret*, sicut in simili dicitur in *c. unaquaque. 13 q. 2.*

- 10 Quær. 7. an Prælatus Regularis possit sibi eligere sepulturam? affirmativa communis est apud Pasqual. in *addit. ad Lauret. de Franch. p. 29. § 1. n. 3.* arg. à contrario sensu *cap. fin. h. t. in 6.* nam ibi decernitur Religiosos non posse sibi eligere sepulturam, qui cum alterius potestati subiecti sint velle *proprium* non habent: unde cum Prælati circa ea quæ pertinent ad Regimen Conventûs & sui ipsorum habeant *suum velle*, poterunt eligere. Verùm advertendum esse à Pasqual. *d. l.* quòd huiusmodi electio sicut quælibet potestas debeat esse rationabilis, unde nullam fore censet.

ele.

electionem Sepulturæ, si eligeret Præ-
latus in loco quò deferri non posset
sine notabilibus expensis: aut si ex
tali electione læderetur honor & bo-
na opinio Religionis, sicut læderetur
si non appareret specialis prærogativa
loci electi, quæ esset præponderans
motivum ad relinquendam rationa-
biliter Sepulturam in proprio Mo-
nasterio.

Quær. 8. an Religiosi inferiores **II**
possint sibi eligere Sepulturam, si ex-
tra Monasteria decedant? etiam hic
affirmativa comunior & probabilior
est, dummodo Religiosus ita remo-
te à suo Monasterio decedat, ut ad id
commodè deportari non possit. Nam
in *c. fin. h. t. in 6.* ubi Religiosis in-
terdicitur electio Sepulturæ, aperte
additur hæc exceptio, *nisi tam remo-
te à Monasterijs moriantur, ut com-
mode ad ipsa deferri nequeant.* Pasq.
d. p. 2. q. 69. n. 3. Et plurimi apud e-

*um cc. facit tex. in c. nimis iniqua. 16.
de excess. Pralat.*

12 Quær. 9. an Novitius qui sine electione sepulturæ decedit, sepeliendus sit in Monasterio vel Ecclesia Parochiali? pro Ecclesia Parochiali respondet Pet. de Vbaldis de Canon. Episc. c. 9. n. 34. Angelus. in v. sepultur. n. 26. eò quòd Novitij non sint verè Religiosi seu de corpore Monasterij. Nihilominus dicendum est, Novitios in ipso Monasterio sepeliri debere, quia quoad pleròsque effectus (extrà votorum obligationem) Religiosis connumerantur; nimirum quoad Sacramentorum perceptionem, privilegium Canonis, c. Religioso. de sent. excom. in 6. & fori. Navar. Conf. 5. & 6. de foro comp. Sed quid si Novitius ante mortem fuisset in proposito redeundi ad sæculum, nunquid, quia tunc elegisset mori in sæculo, censendus foret etiam extrà Monasterium elegisse sepulturam? Ne-

gati.

gativa verior est contrà Syl. v. *sepul-
tura. q. 8.* quia solum propositum non
extrahit Novitium à statu Novitio-
rum, sicut nec voluntas mutandi Pa-
rochiam subtrahit à Jure Parochi. *arg.
l. domicilium ff. ad municipalem, & c.*
Sed requiritur factum solvens illum,
contractum, quo Novitius se tradidit
experiendum Religioni, & ipse ac-
ceptavit Religionem experiendam.
*Lauret. de Franch. in controuv. inter
Episc. & Regul. p. 2. q. 57.*

Quær. 10. quid Juris habeat Paroch⁹ 12
si Parochianus alibi elegerit sepulturā?
R. quòd debeat ipsi portio canoni-
ca de ijs, quæ alteri Ecclesiæ, ubi se-
pultura electa est, occasione funeris
obveniunt, ut qui Sacramenta admi-
nistrando onus habuit cum vivente,
post mortem ejus etiam de funere a-
liquod emolumentum participet. &
quidem si de puncto Juris communis
præsertim antiqui loquamur, hæc por-
tio aliquando est dimidia, aliquando

tertia, & aliquando quarta pars pro
 cuiusvis loci consuetudine, non tan-
 tum de candelis, oblationibus, panno-
 tumbæ, &c. sed etiam de omnibus
 quæ vel titulo institutionis vel legato
 defunctus pro anima sua Ecclesiæ ele-
 ctæ sepulturæ reliquerit. *c. 4. c. cum
 super. c. certificari c. in nostrâ de se-
 pulturis.* specialiter tamen excipiuntur
in c. fin. de testam. quòd non sit sol-
 venda portio Canonica de his quæ
 pro fabrica Ecclesiæ, pro ornamentis
 luminaribus, anniversario, septimo,
 vigesimo, trigesimo die, sive alijs ad
 perpetuum cultum Divinum legan-
 tur, & quamvis *in clem. dudum de se-
 pultura d. cap. fin.* videatur abroga-
 tum, nihilominus *gl. in d. clem. in
 S. verum. & Cov. in c. officij de testam.
 in 6.* censent eandem Clementinam
 utpotè correctoriam & strictæ inter-
 pretationis non esse ultrà FF. Prædi-
 catores & Minores, de quibus loqui-
 tur, extendendam. dixi porrò de pun-
 do

cto Juris comunis hæc ita procedere :
 Nam per Bullas & Privilegia specia-
 lia, item multorum locorum consue-
 tudinem, Monasteria, & Religioso-
 rum Ordines, vel nullam omninò
 portionem Canonicam, vel nonnisi
 de funeralibus propriè d'ctis, quæ scil.
 eodem die cum funere deferuntur, uti
 sunt candelæ, pannus, oblationes, &c.
 persolvere tenentur. Sicut etiam d.
 Clem. *dudum* circa portionem Cano-
 nicam respectu Prædicatorum per Pri-
 vilegium Sixti, & respectu Minorum
 per Privilegium Pij V. abrogatam es-
 se, refert Sylv. v. *portio Canonica. in*
fin. & Miranda *in Man. Præl. tom. 2.*
q. 48. art. 8. vide. etiam Tambur de
Jur. Abb. tom 1. disp. 15. q. 17. Moli-
na de I. & I. tract. 2 disp. 215.

Quær. 11. an liceat Religiosis aut
 Clericis aliquem inducere vel persua-¹⁴
 dere, ut in suis Ecclesijs eligat sepultu-
 ram? R. id sub pæna excommunica-
 tionis S. Pontifici reservatæ & restitu-

tionis cadaveris jam sepulti prohibi-
tum esse in c. 1. de sepult. in 6. & Clem.
cupientes. De pœnis. attamen rigor
hujus constitutionis ita communiter
temperatur, ut procedat in electione
irrevocabili, quæ voto, juramento,
aut alio pacto *perpetuo* concipitur,
non verò in electione mutabili, quæ
fit per testamentum, Codicillum, aut
aliam promissionem revocabilem.
Item cum textus loquatur de indu-
ctione circa proprias Ecclesias, non in-
curratur censura si Regulares inducant
ad eligendam sepulturam in aliena
Ecclesia, poenalia enim sunt strictè in-
terpretanda. *Pasqual ad Laurent de*
Franch. d. p. 2. q. 63. n. 2. & seqq. An-
gelus in v. sepultura. n. 35. Nav. in
Man. c. 27 n. 103.

Quær. 12. quomodo defendi possit
consuetudo, quæ undequaqué inole-
vit, quòd pro sepulturis pecunia acci-
piatur? In c. cum in Ecclesia. 9. de
Simonia. dicitur horribile, quòd pro
sepul-

sepulturis & exequiis mortuorum aliquid exigatur, &c. Econtra in *c. ad Apostolicam* 42. de *Sim.* damnantur Laici, qui id solvere recusant, quod Clerici pro exequiis mortuorum juxta laudabilem consuetudinem petunt. R. non posse pro ipsa sepultura, nec pro loco Deo consecrato tanquam pro rebus spiritualibus aliquid temporale peti sine labe Simonia. *c. quæst. 13. q. 2. c. abolenda. Ext. de sepult.* Verum con-

15
suetudine præsertim accedente non est iniquum si aliquid petatur. 1. pro conservatione cæmeterij vel loci specialis sepulturæ aut sustentatione cantorum. 2. propter specialem laborem, ad quem sepeliens, qui Parochus non est, non tenetur, sicut in simili pro lectione Missarum stipendium accipi potest. 3. pro sustentatione Parochi qui aliàs exiguos redditus habet. 4. cum Decimæ personales passim in desuetudinem abiierint, & difficilè fuerit hominum substantias dum viverent per-

scrutari, ut sciretur quantum quot
 annis lucrati fuerint; ideò fas est cre-
 dere, in locum Decimarum *personali-
 um* mortuaria successisse, & Paro-
 chos contentos fuisse, quòd sibi post
 mortem cujuslibet iugumatum aliquid
 vice decimarum *personalium* exol-
 veretur. 5. quòd honor & præmi-
 nentia specialis sepulturæ (dummodo
 illa præeminentia sit propter respectu
 aliquem temporalem, ut quia est in
 loco sublimiori & conspicuiori) i-
 tem obligatio Ecclesiæ, quòd nullum
 alium velit recipere ad locum electæ
 sepulturæ, quàm eligentis familiam,
 sit prætio æstimabilis, cum plurimis
 tam Theologis quàm Canonistis cen-
 set Barb. *de off. Par. p. 3. c. 26. c.*
 16 *seqq.* Sed admoneo in hac quæstio-
 ne, nullo modo esse licitum, sed con-
 trà Christianæ pietatis officium & per
 Ordinarios castigandum, quòd pro-
 pter exactionem pecuniariam; seu
 mortuaria non soluta, defunctorum
 cada-

cadavera inhumata relinquuntur. *a.*
abolenda. de sepult. Sac. Congreg. Episc.
quam ex Sylv. refert Barb. in Collect.
DD. ad Conc. Trid. s. 25. de ref. c. 13. n.
36.

§. UNICUS.

*Quinam sint indigni sepul-
 turâ Ecclesiastica. ?*

17 **I**ndigni censentur, qui non sunt
 de Ecclesia, videlicet Judæi & Gen-
 tiles. *c. Ecclesiam 27. de consec. dist. 1.*
 quibus etiam annumerantur infan-
 tes Christianorum, qui ante baptismū
 decesserunt. si tamen infans ab obste-
 trice, vel cum materia aut forma du-
 bia, aut etiam dum de eius vita dubiū
 erat, baptizatus sit, sepultura Eccle-
 siastica privari non debet; item si in
 utero Matris manens vnacum Matre
 moriatur, vnacum illâ sepeliendus
 est, quia pars Matris esse censetur *l. 1.*

P 6

§, ex

S. ex. hoc. ff. de vent. inspic. si verò propter spem vitæ à præmorta Matre exsectus fuerit (quod fieri debet quando vita infantis servanda) nec tamen speratur vivus baptismum attigerit, extra locum consecratum humabitur.

II. Indigni sunt hæretici atque omnes, qui ipsis in puncto hæresis (non in alijs negotijs) favorem, auxilium, aut receptaculum præbent. *c. 2. de heret. in 6.* Sed quia nonnunquam contingit, quòd familia alicujus potentis hæretici cum comminatione gravium malorum desideret sepulturam Ecclesiasticam hæretici defuncti, ideò quæritur, an ad evitandum grave malum possit Parochus dictam sepulturam concedere? Difficultatem facit. *c. Sacris s. De his que vi metus- uè causa &c.* ubi S. Pontif. dicit, quòd propter metum nullatenus liceat communicare cum excommunicato, *quævis enim, inquit, metus attenuet culpam, eam tamen non prorsus exclu-*
dit,

dit, cum pro nullo metu debeat quis mortale peccatum incurrere, &c. ex quo textu nonnulli concludunt, quod metus non tantum non excuset à transgressione legis Divinæ, aut naturalis, sed nec etiam à transgressione legis humanæ, siquidem prohibitio communicationis cum excommunicato (de qua *in d. c. sacris* mentio fit) tantum Jure humano Pontificio, statuta sit; sicut etiam videtur nullatenus posse licere, ut propter metum liceat contrahere cum consanguinea intra 3. vel 4. gradum, licet id impedimentum tantum Juris positivi sit neque debeat existimari insolitum, quod lex humana etiam cum periculo mortis obliget, quemadmodum in legibus militaribus quotidianum est. Verum ego puto distinguendum, an sepultura hæretici, vel quævis alia transgressio legis Pontificiæ petatur, in contemptum Ecclesiæ, velex alia causa, v. g. ad splendorem familiæ

bosp

P 7

con-

conservandum, &c. priori casu locū
habeat *tex. d. c. sacris*, nam coope-
rari ad contemptum Ecclesiæ non est
tantum lege humana, sed utique e-
tiam Divina prohibitum juxta illud
Matth. 18. qui Ecclesiam non audiērit,
fit tibi sicut Ethnicus & Publicanus.
Posteriori autem casu communior est
sententia, quòd gravis metus excuset
à transgressione legis humanæ, quia
non est verisimile legislatorem vo-
luisse obligare in casu tam extra-
ordinario *l. nam ad ea ff. de LL. &*
cum magno alterius damno, undè
qui justo metu adactus contraxerit
cum consanguinea, non peccabit per
contractum, peccabit autem per co-
pulam; cum enim tale Matrimonium
propter impedimentum consanguini-
tatis (quod metus tollere non po-
test, sed tantum excusare à peccato)
sit nullum, copula consequens non
tantum lege humanā sed & Divinā
prohibita erit. Verum quidem est,
quòd

quòd Dux belli possit imperare militibus, eosque etiam ad periculum vitæ obligare, sed id exigit salus publica & natura belli, atque ibi aperte constat de imperantis voluntate, & milites tam periculosarum legum non ignari, nihilominus se ultroneè Ducis potestati subdiderunt. *Syl. v. metus. n.*

7. *Azor. inst. Mor. lib. 1. c. 11. q. 1.*

Quòd si igitur contingat cum tam periculosis minis peti sepulturam Ecclesiasticam, non in contemptum Ecclesiæ, sed pro honore familiæ, ut præmissum, Parochus non tenebitur cum gravi suo damno resistere, cessante tamen periculo tale cadaver, si ab alijs dignosci possit, iterùm exhumare debet, ut clarè constitutum est *in c. Sacris 12. de sepult.*

III. Indigni sunt in excommunicatione aut interdictione decedentes, si ante mortem saltem à simplici Sacerdote absoluti non sunt, quibus enim non communicamus vivos, etiam non com-

com-

communicare defunctis debemus. *d. c. Sacris. & c. fin. h. t. c. is, cui*
20. De sent. excom. in 6. si tamen ante
 mortē signa pœnitentiæ dederint, e-
 tiam post mortem absolvuntur, & se-
 pulturæ Ecclesiasticæ mandantur. *c. d.*
nobis. 23. de sent. excom. & d. c. is cui,

19 Cùm autem hodiè per Extravag.
 Mart. V. *ad evitanda scandala, & c.*
 nullus excommunicatus necessariò vi-
 tandus sit, nisi fuerit per Ordinarium
 tanquam excommunicatus *denuntia-*
tus, vel sit notorius *percussor Clerici*,
 ideò controvertunt DD. utrum hodiè
 excommunicati, qui vitandi non sunt,
 sepulturâ Ecclesiasticâ gaudeant? Af-
 firmativam sustinent Nav. *De sepult.*
Conf. 4 & Paul. Laym. *in Theol. mor.*
lib. 5. tract. 5. c. 5. n. 8. circa finem
& plures apud eum citati, ex eo, quòd
 circà tales excommunicatos deficiat
 ratio in *d. c. Sacris.* assignata. Ni-
 hilominus probabilius judico, si de
 excommunicatione constet publicè,
 non

non esse dandam Ecclesiasticam sepulturam, quia d. Extravag. non vult adiuuare excommunicatos, sed tantum fideles innocentes, ne facile aliquam censuram incurrant. *Cov. in relect. c. Alma Mater. de sent. excom. in 6. p. 1. §. 2. n. 11. Zoes. ad. tit. decret. de sepult. n. 9.* Notanter dico: si excommunicatio sit publica; nam si sit occulta & fortè soli Parocho cognita, non erit sepultura Ecclesiastica dene-ganda, quia privatâ scientiâ uti quidem licet quandoque in privato, non autem ad condemnationem in publico.

Quòd si quis notoriè excomunica-tus defacto in loco consecrato sepul-tus esset fortè posset tolerari propter authoritatem DD. qui primam sen-tentiam docent, multa namque pro-hibentur, quæ tamè facta sustinentur. *c. ad Apostolicam de Regul.* maximè quandò irritatio facti multa incom-moda secum trahit, ut in nostro pro-posito exhumationem cadaveris, pol-lutio-

lutionem & necessitatem reconciliandi Ecclesiam vel cœmiteriū, præjudiciū Parochianorum, qui interim propter pollutam Ecclesiam Sacrificijs, & sepulturâ carere debent.

IV. Sepulturâ Ecclesiasticâ privantur omnes in notorio peccato mortali decedentes, uti sunt in ipso crimine furti vel adulterij, &c. interempti.

200 *c. fures* 13. q. 2. item sibi mortem inferentes ex desperatione vel iracundia. *c. placuit* 13. q. 5. secus est, si ex fatuitate, vel si inflicto sibi met vulnere lethali ante mortem poeniterint, imò in dubio non debet statim præsumi quòd peccaminosè sibi ipsi mortem aliquis intulerit, nisi ex alijs conjecturis appareat. *Nav. h. t. Conf. 7. Cov. var. res. lib. 2. c. 1. n. 11.* Interim tamen quia communi hominū existimatione creditur ex desperatione & in malo statu decessisse, qui v.g. in cubiculo suspensus, aut in puteum præcipitat⁹ reperitur, ideò si ex adver-

so aliquæ coniecturæ adsint pro ipso defuncto, quòd ex corruptione mentis, aut ab alijs suspensus sit, vel quòd casu in puteum deciderit, &c. ad evitandam qualem qualem hominum offensionē fortè non inconsultò fiet, si tale cadaver de noctu sine consuetis solenitatibus in loco consecrato sepeliatur. Caterùm subitanèa morte extincti, etiãsi constet, quòd in vita sapiùs peccaverint, nihilominus saltem privatim pœnituisse censentur.

Et Pan. in c. ex parte h. t.

V. Ecclesiasticà sepulturà non gaudent, qui omiserunt Paschalem Confessionem, nisi ante mortem pœnituerint. *c. omnis utriusq; 12. de pœn. Et remiss.*

VI. Usuarij manifesti mortui antequam restituerint vel de restituendo caverint. *c. 2. de usuris in 6.*

VII. Religiosi proprietarij. *c. 2. c. cum ad Monasterium de statu Mon.*

VIII. Qui in Torneamentis non causa recreationis, & honestæ armorum

ex.

exercitationis, sed cum periculo vitæ
 institutis decedunt, *c. 1. de Torneam.*
 IX. Demùm excluduntur à sepul-
 turâ Ecclesiasticâ, qui in duello etiam
 privato sine patrinis & sociis cum or-
 dinario tamen periculo vitæ, ex con-
 dicto, statuto tempore, & in loco
 convento instituto, occumbunt, *Trid.*
S. 25. de ref. c. 19. juncta Bulla Greg.
XIII. ad tollendum & clem. VIII. Illius
vices, & c. quòd si tamen aliquis in du-
 ello quidem lethaliter vulneretur, sed
 extrâ illud receptis Sacramentis vel
 saltem datis poenitentiae signis moria-
 tur, mihi videtur benignius non esse
 privandum sepulturâ Ecclesiasticâ,
 quidquid alij contradicant, quia Con-
 cilium tantùm loquitur de occumben-
 tibus in duello, nec ex Bullis aliud e-
 vincitur: proindè locus est receptæ
 doctrinae, quòd poenae potiùs interpre-
 tatione leniendæ quàm exasperandæ,
 nec ad casus etiam planè similes ex-
 pressis extendendæ sint.

Pra.

Præterea poenæ duellantium non habent locum in illis, qui dum sese invicem in platea offendunt, statim ibidem dimicant, quia cum termini poenales sint strictè accipiendi, talis dimicatio non est propriè duellum, quod fit ex condicto & statuto tempore, sed potius repentina aggressio & defensio. Item volunt nonnulli, calore iracundiæ excusari à poenis duelli, qui in continenti accederent ad locum aliquem, ibique dimicarent, vid. cc. apud Barb. in. collect. DD. ad Concil. Trid. s. 25. de ref. c. 19. n. 13. & seqq.

Sed quid si miles in exercitu, Vir ²² equestris in Aula Regia officio, dignitate Ducis, aut Principis favore ob ignaviae suspicionem excidere debeat, nisi identitem provocanti se sistat. Item si ad pugnandū lacessens alterum crebra convitia, & contumelias adiiciat, quâ iste molestiâ se liberando & subeundo dedecore aliter liberare non

non possit, nisi armis congrediatur, nunquid si talis provocatus in duello occumbat, sepulturâ Ecclesiasticâ privari debet? In similibus circumstantijs acceptantem duellû oblatum non animo occidendi provocantem, sed gratiâ meræ defensionis, saltem in foro interno excusari putant Lucas Floronus. *de duello, c. 6 §. 2.* Fillivo *tom. 1. tract 15, cap. 5. n. 107. & 113.* Laym. *in Theol. mor. lib. 3. tract. 3 p. 3. c. 3. n. 3.* Nav. *c. 15. n. 3. & 4.* pro eaque sententia speculativè plures rationes faciunt, quas adducit Lessius *de I. & I. lib. 2. cap. 9. dubio. 12. n. 83.* practicè tamen contrarium tenendû videtur propter malas consequentias, & quòd plerumque aliud mediata sit conservandi honorem, v. g. dicendo ad provocantem, se paratum fore, si per Ecclesiam liceret, vel provocantem experturum, quocum negotium habeat, si palam, & non proditorie aggressus fuerit &c. *Lessius d. l. n.*

d. l. n. 84. Peregrin. de duello. q. 24.

Sed quidquid sit de hac difficultate 23
 an exculetur qui merè defensivè duellum honoris causâ sùlçipit, quæ non est de præsentî instituto latiùs examinanda, interim tamen si supponerem sententiam affirmativam, dicerem tamen occumbentè in tali duello nõ esse Ecclesiasticè sepeliendum. id quod evincere videtur Bull. Clem. VIII. *illius vices, &c.* §. 5. ubi apertè statuitur poenas duellantium procedere, si unus miles cum altero etiam ex hostili castro, etiam Ducum permissu privatâ tamen de causâ duellum ineat: quale duellum profectò miles sine ingenti apud totum exercitum diffamatione, & contemptu utique detrectare non potest. ratio autem fundamentalis est, quòd ad execrationem & extirpationem alicujus gravis criminis (in genere talis) aut abusus, multa fiant sine culpa verâ quæ non sunt sine causa aut culpa præsumptâ & sæ-

24

& sæpenumero aliquis ex præsumptione mali damnetur, qui tamē revera est innocens. ita electus per Simoniam alterius etiam ignoranter, dignitate privatur. *c. nobis fuit. 27. de Simonia.* ita filij hæreticorum, item filij eorum, qui crimen læsæ Majestatis perpetrarunt, graviter puniuntur, per privationem bonorum, successionum, dignitatum, &c. ut ipsis *mors sit solatio, & vita supplicium*, quamvis ex sua persona nihil commiserint. *c. vergentis. 10. de heret. l. quisquis. C. ad. l. Jul. Majest.* ita multorum locorum sunt statuta, ut cum armis deprehensus in carcerem impingatur, imò nonnunquam illicò suspendatur, nulla admiffâ excusatione, quòd fortassis ad defensionem contra hostem arma gestaverit.

CAPUT IV.

DE PAROCHORUM
potestate disponendi circa
sua bona & redditus.

1. *Bona Clericorum quadruplicia.*
2. *Circa Patrimonialia competit plena facultas disponendi.*
3. *Idem de industrialibus.*
4. *Idem de Parsimonialibus.*
5. *Etiam Parochus Religiosus bona Parsimonialia habere potest ad usum.*
6. *Bona prospectu Ecclesie acquisita non nisi in sui sustentationem, & superflua ad pias causas expendere possunt Parochi.*
7. *Sustentatio potest desumi ex Ecclesiasticis, licet adsint Patrimonialia.*
8. *Quomodo accipienda sit congrua sustentatio.*
9. *Pulchrum monitum S. Bernardi.*
10. *Quid veniat nomine piarum causarum.*

Q

11. Pa-

11. *Parochus in officio diligentior, plus potest impendere in sui sustentationem.*

12. *Bona oeconomia Parochi non debet transire in avaritiam.*

13. *Consanguinei non sunt ditandi ex bonis Ecclesiae possunt tamen iurari, ne egeant secundum suum statum.*

14. *Quenam dicatur notabilis quantitas reddituum male impensorum.*

15. *Male impendentes probabiliter excusantur à restitutione, quamvis haec illis pro tutiori consulenda sit.*

16. *Quae sunt comparata ex redditibus Ecclesiasticis, assumunt naturam honorum Ecclesiasticorum.*

17. *An & quae consuetudo valere possit circa testamenta Parochorum.*

Bona Parochorum, sicut generaliter omnium Clericorum, in quadruplici esse differentia passim inter DD. convenit, alia enim sunt patrimonialia, ex hereditate, legato, aut donatione acquisita: alia Ecclesiastica

feu
Ecc
lia,
dul
liu
ho
tua
exc
ne
cia
qui
fue
par
qu
roc
in
pet
in
fec
pro
fer
Cle
leo

seu prospectu & ex stabilibus redditibus Ecclesiæ obvenientia : alia *industrialia*, quæ Parochus non tantum ex industria profanâ , ut professura liberalium artium, contractu , aut artificio honesto , sed etiam ex industria spiritali acquirit, ut ex lectione Missarum, exceptione confessionum, benedictione nubentium, sepultura, alijsque specialibus functionibus Parochialibus, qui vulgo redditus *stola* appellari consueverunt : alia denique sunt bona *parimonialia*, quæ Parochus parcius, quàm sibi licuisset, vivendo collegit.

Porro circa bona *patrimonialia* Pa- 2
rocho plenaria tam inter vivos quàm in ultima voluntate dispositio competit, atque si ab intestato moriatur, in illis bonis non Ecclesiæ (nisi in defectu legitimorum heredum) sed proximis Consanguineis successio defertur. *c. fin. 12. q. 4. c. 1. de pecul. Cler. c. relatum. 12. de testam.*

Quod de bonis patrimonialibus, 3

Q 2 etiam

etiam de *industrialibus* (quæ quædam *in*
patrimonialia vocant) communiter
 sentiunt Authores, sive deindè ex pro- *dic*
 fanâ sive spirituali industriâ compa- *ali*
 rata sint. quia fideles huiusmodi bo- *(sa*
 na largiuntur Clericis in præmium *pro*
 & mercedem laboris, nec intendunt *33.*
 illis ullum onus imponere. *Lessius de*
I. & I. lib. 2. cap. 4. dub. 6. n. 37. *da*
rec

4 Item & bona *parsimonialia* patri- *qua*
 monialibus quantum ad effectum *resp*
 plerique annumerant, ut & in his ple- *cul*
 na dispositio Parochis concedatur, ut *bea*
 ex S. Thoma, Adriano, Soto & alijs *in a*
 probat Nav. *de re dit. Eccles. q. 1. mon.* *dec*
26. sequuntur Lessius. d. l. n. 39. Lugo *sist*
de I. & I. tom. 1. disp. 4. sect. 3. n. 35. *pos*
 ratio est : quia in illa parte bonorum, *tati*
 quæ spectat congruam sustentatio- *cau*
 nem, datur Clerico plenaria disposi- *& /*
 tio, nec imponitur illi necessitas ad *fate*
 pias causas erogandi, ergo si compe- *pec*
 tenti sustentationi aliquid subtrahere *qua*
 velit, nihil obstat, quo minus, id *in*

in quoslibet usus expendere valeat.

Sed quid de Parocho Religioso 5
dicemus, num & is bona parsimoni-
alia habere possit, quæ pro suo libitu
(saltem honestè) expendat? Satis
probabiliter affirmat Nav. d. q. 1. mon.
33. non quòd Religiosus sibi quarun-
dam rerum dominium acquirere
rectè dicatur, sed quòd in illis bonis,
quæ congruam ejus sustentationem
respiciunt, liberam expendendi fa-
cultatem à Jure & Superioribus ha-
beat.

Bona prospectu Eccles. acquisita, quæ 6
in annuis & stabilibus redditibus, ut in
decimationib⁹, foundationib⁹, &c. con-
sistunt, Parochi non aliter expendere
possunt, quàm in honestam sui susten-
tationem, & eorum superflua in pias
causas. c. quòd autem. 23. q. 7. c. 26.
& seqq. 12. q. 1. Trid. S. 25. de ref. c. 1.
fatentur quoque DD. universi, gravis
peccati mortalis reum esse, qui ea,
quæ ex bonis Ecclesiasticis ultra con-
gruam

Q 2

gruam

gruam sustentationem supersunt, in
profanas causas in notabili quantita-
te expendit. Verum circa istam con-
clusionem aliqua notanda sunt.

- 7 I. Tametsi Parochus alia bona ha-
beat nihilominus illis reservatis pote-
rit totam suam sustentationem ex
bonis & redditibus Ecclesiae desumere,
quia dignus est operarius mercede
sua, & nemo suis stipendijs militare
cogitur. *Innoc. & Pan. in c. Episcopus,
de preb.* Quod si Parochus forsan
ab initio susceptae Parochiae ex bonis
patrimonialibus vixerit antequam
reditus Ecclesiasticos percipere potuit,
fas erit ei, postea ex redditibus Ecclesia-
sticis tantundem inter bona patrimo-
nialia computare. *Lessius. d. dubio. 6.
n. 38. Lugo. d. disp. 4. sect. 3. n. 44.*
- 8 II. Congrua sustentatio personae
non est quoad strictam vivendi ratio-
nem accipienda, sed etiam conside-
ratio status, & dignitatis haberi de-
bet, ita ut Parochus nobiljs vel Gra-
dua-

duatus plùs in suam sustentationem,
 impendere valeat, quàm alius minus
 litteratus, & humilioris conditionis.
arg. c. de multa. de preb. & Extrav.
execrabilis. Ioan. XXII. Nav. d. q. 1. n.
36. n. 3. Prætereà nomine congruæ
 sustentationis etiam intelligitur de-
 bita hospitalitas, non solum illa, quæ
 fit erga pauperes & peregrinos, & ma-
 ximè commendatur Clericis in Con-
 cil. Trid. *sess. 25. c. 8.* sed etiam ho-
 spitalitas urbana cum moderatione
 debita juxta statum & qualitatem,
 beneficij. Item in eandem susten-
 tationem rectè imputantur modera-
 tæ donationes remuneratoriæ & a-
 liæ, quibus boni amici fiunt aut con-
 servantur, quia virtus liberalitatis pro
 qualitate & conditione status pluri-
 mum decet Virum honestum & inge-
 nuum. *Lugo d. disp. 4. sect. 4. n. 66.*
& n. 73. generaliter pro regula tra-
 dit Molina *de I. & I. disp. 145. n. 13.*
 congruitatem sustentationis desu-
 men-

mendam esse, ex usu & consuetudine virorum qui sunt ejusdem conditionis ac timoratae conscientiae. in omnibus verò modestiae, honestatis & decentis frugalitatis ratio habenda est, & observandum quod S. Bern. in

9 *epistola ad Fulconem* scribit. *Conceditur tibi, inquit, ut si bene deservis, de altario vivas: non autem ut de altario luxurieris, ut de altario superbias, &c.* & idem Bern. in *epistola. 42. ad Hen. Sen. Archiep.* *Clamant, ait, nudi, clamant famelici, conquerruntur & dicunt: nostrum est quod effunditis, nobis crudeliter subtrahitur, quod inaniter expenditur; nostris necessitatibus detrahitur, quicquid accedit vanitatibus vestris, &c.*

10 III. *Nomine piarum causarum,* quibus superflua distribuenda sunt, non tantum intelliguntur pauperes, non habentes necessaria ad usum, sed etiam ij, qui carent necessarijs ad sustentandum statum juxta suam qualitatem

tatem & conditionem. Deindè rectè quoque dicuntur ad pias causas distribui, quæ expenduntur, in usum Religiosorum, in fundandas Capellanas aut Missas, alimentationem alicujus studiosi, quem sui parentes, vel nolunt, vel non possunt in studijs alere, in erectionem vel conservationem, Seminarij pauperum Scholarium, & universim quacumque ad cultum Divinum vel ad misericordiam spiritualem vel corporalem alterius ordinantur. *Lugo. d. disp. 4. sect. 3 n. 37. & sect. 4. n. 68.*

IV. Parochus, qui in administratione sui officij diligentior est, quàm de Jure teneretur, v. g. crebrius per se ipsū audiendo confessiones, concionando, Missas legendo, docendo rudimenta fidei, visitando & consolando infirmos, &c. talis, inquam, Parochus poterit etiam plus boni viri arbitrato in suam sustentationem impendere : & consequenter si vo-
luris

luerit aliquantò parciùs vivere, plus bonis parsimonialibus vel industrialibus accensere juxta illud Apost. *1. ad Tim. 5. Presbyteri, qui bene præsunt, duplici honore digni habeantur, maxime qui laborant in verbo & doctrina. Nav. d. q. 1. mon. 29. Molin. disp. 144. n. 23.*

12 V. In expendendis bonis ad pias causas potest se gerere Parochus, ut bonus Oeconomus, & ita aliqua pro futuris necessitatibus reservare, quæ verosimiliter timentur eventuræ. Non tamen debet hæc reservatio transire in speciem avaritiæ, ut Parochus velit nimis anxie & Divinæ providentiæ parùm confidens, omnes casus qui quoquo modo evenire possunt prævidere, & interim nihil vel modicum in pias causas erogare. *Nav. d. q. 1. mon. 25. n. 5. Lugo. d. disp. 4. sect. 3. n. 41. & sect. 4. n. 74.*

13 VI. Licet in Concil. Trid. *s. 25. de ref. c. 1.* interdicator quibuscunque bene.

beneficiatis, ne ex redditibus Ecclesiæ consanguineos familiaresve suos augere studeant, sed si pauperes sint, ijs ut pauperibus distribuant, &c. Nihilominus ex communi sententia non est damnandus Beneficiatus si aliquantò plus in suos consanguineos erogat, ne secundùm suum statum egeant, vel ut honestiores in domo ipsius conspici possint, quia status consanguineorum humilium, non nihil elevatur per promotionem Beneficiati. Sed non esse dandum consanguineis ex quo superbi, otiosi aut vitiosi vivant, proindeque conducere, ut Beneficiatus eorum opera in officijs utatur, & ita sine præjudicio pauperum ipsis succurat, monet Nav. d. q. 1. mon. 27. n. 4. & s. Lugo d. sect. 4. n. 20.

14

VII *Notabilis quantitas*, quæ in malè expensis redditibus Ecclesiasticis peccatum mortale constituit, non est eadem, quæ in furto sufficit, sed multo major requiritur; quia cum in mala

la

la applicatione bonorum Ecclesiasticorum, non immediatè lædatur aliquis certus & proximus, sicut in furto, si quidem ejusmodi bona non magis debent distribui pauperibus, quàm applicari ad ornatum Ecclesie, vel alium pium usum, ideò videtur sufficere, quòd moraliter & à potiori benè distribuuntur. quare Joan. de Lugo. *de I. & I. tom. 1. disp. 4. sect. 3. n. 42. vers. fateor.* putat imprimis attendendam esse quantitatem reddituù beneficialium, ita ut qui v. g. in centum superfluis viginti male impenderit, dicatur peccasse, non verò ille, qui in mille superfluis tantum 20. ad profanas causas exposuerit. generaliter autem existimat aliquem moraliter redditus Ecclesiasticos benè impendisse, & à gravi peccato excusatum esse, qui ex 100. s. tantum profanis rebus applicaverit.

VIII. Consulendum quidem foret omnibus Parochis & Beneficiatis, ut

si aliqua de rebus Ecclesiasticis male impenderit in profanos usus, de bonis suis patrimonialibus, vel partius imposterum vivendo restitutionem faciant pijs causis: quia non est paucorum DD. opinio, hanc restitutionem eis de necessitate incumbere ut videre est apud Cov. *inc. 7. de testam. n. 10.* attamen probabiliter teneri potest cum eodem Cov. *Lessio de I. & I. lib. 2. c. 4. dub. 6. n. 34.* Molina *disp. 144.* de rigore Clericos ad predictam restitutionem non teneri. quamvis enim ab Ecclesia injungatur superfluum elargitio in pias causas, eamque elargitionem omit- tentes graviter peccent, non tamen statim sequitur quod insuper ad restitutionem teneantur: quia si id SS. Canones voluissent, utique in re mag- ni momenti expressissent, sicut in rebus per se clarioribus & minori- bus expresserunt, ut quod omittens Breviarium ac non residens legitimo

R

tem-

tempore ad restitutionem teneantur in dubio autem non obligatio, sed liberatio inducenda est. *L. Ariannus. 470 de O. & A.* Illud tamen adnotandum est, quòd ea, quæ ex redditibus Ecclesiasticis comparata sunt, adhuc maneant sub ratione bonorum Ecclesiasticorum, & consequenter in vivis sint distributioni ad pias causas obnoxia, & post mortem ad Ecclesiam devolvantur. *c. 1. de peculio Cleric.* aliàs facilè eluderetur obligatio distribuendi superflua ad pias causas, quia si beneficiatus ex superfluis emeret fundos aut prædia, vel econtrà, si frumentum & Decimas venderet, jam illa prædia comparata, vel istud prærium ex Decimis acceptum liberè expendere posset,

17 Coronidis loco expendendum duxi, quid sentiendum sit de consuetudine, quæ passim invaluisse dicitur, quòd de redditibus Ecclesiasticis Parochi liberè testentur, ad quas maluerint

Call.

causas, contra claras Juris constitutiones, in quibus prohibetur, ne Clerici de redditibus licitorum beneficiorum testamentum facere possint. *c. 1. c. cum in officijs. 7. c. quia nos 9. De testam?* Non desunt pro & contra hanc consuetudinem multæ graves auctoritates & rationes, quas refert Cov. *in d. c. 7. n. 23. & seqq.* Rem ita componunt Molina *de L. & I. disp. 147. n. 27.* & Azor *inst. mor. p. 2. lib. 7. c. 9. q. 1.* quòd per consuetudinem Clerici *valide* testari possint sed non *licite*.

Verùm ego considero substantiale requisitum consuetudinis (sine quo nullum effectum habet) esse, ut sit *rationabilis. c. fin. de consuet.* talem verò consuetudinem, qua sine peccato mortali ex sententia Azorij & Molinæ uti non licet, & per quam id quod ex sententia SS. Patrum & enixâ constitutione Canonum pauperibus ac Ecclesiæ debetur, ad profanas causas distribuatur, esse *rationabili-*

nabilem, sanè mihi nemo persuaserit,
 & hinc non vana est vulgi opinio, vel
 experientia, quòd bona Clericorum
 apud Laicos heredes parùm fructifi-
 cent. Accedit: quòd experientiã con-
 stet per talem consuetudinem non exi-
 guum damnum inferri Ecclesijs quan-
 dò decedentibus Parochis omnia ad
 heredes devolvuntur, & interim Eccle-
 sia vix facta tecta, nedum debita or-
 namenta & novus parochus vix me-
 dia se alendi habet; ut vel ex hoc ca-
 pite prædicta consuetudo invalida
 videatur. *c. 1. de consuet. junct. c.*
cum in officijs. ibi: nos indemnitate
Ecclesiarum providere volentes. C. 1.
de testam. Quare illam valere con-
 suetudinem existimo, quæ approbatur
 in *c. relatum. 12. de testam.* ut Para-
 chus possit aliqua de redditibus Eccle-
 siasticis in ultima voluntate relinque-
 re pijs locis, pauperibus, & qui sibi in
 vita aliquod servitij meritum exti-
 buerunt, sive deindè isti pauperes aut
 ser-

serv
 tran
 in c
 rim
 Pon
 tur
 ad p
 vix
 Orb
 quar
 cil.
 dict
 mar
 bene
 dispo
 decl
 tas r
 satis
 non
 patie
 dici
 stiti
 jam
 De

servientes sint consanguinei, sive extranei. Nihil verò movere debet id, in quo contrariæ sententiæ DD. plurimum se fundant, quòd nimirum S. Pontifex non contradicendo videatur tacitè approbare prædictum usum ad profanas causas testandi, quem vix potest ignorare, cum in multis Orbis partibus practicetur. præterquam enim quod in novissimo Concil. Trid. d. sess. 25. c. 1. satis contradicendum videatur, jam in ferè simili materia (videl. circà pluralitatem beneficiorum à multis sine legitimâ dispensatione & scrupulo obtentam) declaravit Pont: quòd sua taciturnitas non approbet tales usus, qui non satis rationabiliter adversus SS. Canones inducuntur, *multa, inquit, per patientiam tolerantur, quæ cum in iudicium deducta fuerint exigente iustitiâ tolerari non debebunt. c. cum jam dudum. 18. ubi gl. in v patientiâ.* De præb. Demùm neque illud argumen-

men-

mentum aliquid evincit, quod S. Pontif. per privilegium concedat licentiam testandi Clericis ad profanas causas, quæ testatio si irrationabilis esset, non rectè per Pontificem concederetur. Multa namque in vno vel altero particulari casu rationabiliter conceduntur, quæ tamen universaliter concedi *rationabiliter* non possent, veluti si inter consanguineos in 2. vel 3. gradu ad Matrimonium, aut cum lucifcis, illegitimis, vel alio modo irregularibus ad SS. Ordines dispensetur. Unde illa etiam consuetudo præ cæteris tolerari potest, si Clerici antequam testentur, saltem licentiã Episcop. requirere debeant, ex cuius prudentia præsumitur necessitatibus comunib⁹ pauperum & Ecclesiarũ satis provisum iri.

Atque hæc de Juribus Parochialibus ad Divini Nominis gloriam Dei-
paræ Virginis omniumq; Coelitũ honorem, Proximi verò utilitatem
breviter dicta sufficiant.

FINIS.

Collegij Soc. 1657 Paderborna 1657